6-46.

SANCTUS IGNATIUS
SIVE
HÆRESIS TRIUMPHATA
TRAGOEDIA:
AD SPECTATORES MONITUM:

TRAGICI Σύνδεσιν sive contextum rerum, quas edunt in Theatris fabulam inscribunt: non quod fabulosa velint omnia, sed quod ultra veritatem Historicæ nonnulla Poëtæ comminiscendo permittant. Arist. in Art. Poet. cap. 4°.
Solenne est enim in Tragoedijs alijsq; poëmatis (ut notavit Arist. in Poet. c. 9.) non quæ gesta sint, sed quæ geri potuerint exhibere. Eâ nos libertate usi sumus in hoc argumento maxime alioquin sacro recentissimæ memoriæ pertractando. Ut autem secernat spectator explicatam historiæ veritatem ab inventis Poëtæ minus certis, quæ ab Historicis deprompta sunt laudatis Autorum nominibus ad marginem annotantur. Immo ne gratis videantur conficta quædam et per vim intrusa, vero simili ex Historicis conjecturâ firmantur.

Genios item inducimus specie humana more Poëtarum, quorum cum tota ferme industria versetur in imitatione, nec facile Theatro occultas geniorum suggestiones mirari possint, ideo formas eis corporeas moresq; humanos affingunt. Hinc in Tragoedijs passim Umbræ, Furiæ, Paredri, multaq; huiusmodi. Quare cum ambigat nemo quin malus Dæmon Luthero tunc temporis superstiti familiaris omnem hanc procellam in Sanctum Donatus de art. Po. l. 1. c. 4°.
Ignatium

Ignatium comitârit, non dubitavimus eum
toties in scenam producere, orisq; humanis line=
=amentis vestire. Angelum ei opponimus tutela=
=rem, cuius peculiari ductu mali Dæmonis conatus
profligatos fuisse, et causæ gravitas et præ=
clara viri sanctimonia persuadent. Tribu=
=imus vero S[to] Igna. cultum paulo nitidio=
=rem et scenæ magis accommodatum. Nondum
enim confirmatâ Societate, forte tum ipse
tum eius socii nihil a vulgari Sacerdotum
sæcularium cultu [illegible] .

Deniq; offendetur non nemo forte, in=
=cruentum dramã ac minus flebile, speciose
Tragœdiæ titulo insignitum esse. Sed [illegible]
profecto vel ad eruditæ firmamentum au=
=ctoritatis, vel ad gravissimi ipsius argumen=
=ti robur animadvertit. Definitur Tragœ=
=dia a Theophrasto Heroicæ fortunæ per=
=mutatio, quam hic post evolutas ambages
nodosq; fraudum explicatos contigisse con=
=stitit. Agebatur de sanctissimi Herois capite
et perenni infamia, deq; novi ordinis ad max=
=ima quæq; adeo electi extirpatione in primis
incunabulis. Erat enim in extremi aleam dis=
=criminis adducta causa, ac nisi opportunum
auxilium fulsisset e Coelo conclamata. Quod
vero in felicissimum exitum evoluta sit fortuna
adeo non obstat Tragœdiæ, ut, viri docti huiusmodi
rerum conversiones omnium Tragico aptissimas
cothurno censuerint. Certe multas antiquorum
probatissimas Tragœdias ex eo eraderemus nume=
=ro, si felicem exitum excludat Tragœdia,
et protagonista cruentari sanguine debeat.
Sufficit igitur ad Tragœdiæ nomen ac dignitatem
si protagonista eo labatur calamitatis, ut a
iustis rerum æstimatoribus habitus fuerit com=
=miseratione dignus. Adde permutatam S[ti] Igna.
fortunam cum miseranda Adversariorum clade,
quod ad finem atq; institutum Tragœdiæ facere
haud [illegible] videtur, Vale benevole Spectator
ac plaude. [illegible]

Ateles. c. ij
Pont. Donat.
Gallucius.
de art. Poët.

Iphigenia
Eurip. et
Herm.
Veterum scena.

PERSONÆ

SANCTVS IGNATIVS:
CANDIDVS ANGELꝰ TVTELARIS EIVS
HOSII ANIMA QVAM INTER CÆLITES S. IG. VIDIT
PAVLVS III PONT. MAX:
CARDINALES: OCTAVIVS PRIN-
CEPS PAVLI PONT. NEPOS:
PRÆFECTVS VRBIS:
QVIRINVS PATRITIVS ROMANꝰ:
NIGRIVS MALꝰ DÆMON LVTHE-
RI GENIꝰ: ALPINꝰ sive PEDEMONTA-
NVS EREMITA FICTVS:
MICHAEL NAVARRVS:
CASTILLA: BERRIERA: MVDARRA:
CAMILLꝰ IVDEX PROBꝰ: FERRANTꝰ
IVDEX IMPROBꝰ: PYROTES:
ORTIZIꝰ CÆSARIS LEGATVS:
LEGATI PRINCIPVM ALIORVM:
FARNESIꝰ PRINCEPS PARMENSIS:
PROCERES, MILITES, & IVVENV̄
CHORI: VMBRÆ: NEMESIS: &c.

ACTUS PRIMUS
SCENA PRIMA.
NIGRI.⁹ MAL.⁹ DÆMON GENIUS LUTHERI.

Diducta cortina quæ totum theatrum obtexuit, apparet Christus S.to Ign. crucem bajulans inter veteres Romæ parieti-nas, hisque cum benigne verbis affatur. EGO VOBIS ROMÆ PROPITIUS ERO. Statim post siparium iterum obductum recluditur parietinæ solum a tergo scenæ spectantur: Nova alias Roma exhibetur et hortus.

Diducto sipario comparet Roma nova, scena totius Tragoediæ communis. Dum canit musica futurus rei successus in S.to Ignatio et Al-pino Eremito adumbratur. Conversa dein scena exprimit antiqua Romæ rui-nosa iam ædificia, ubi apparent fre-quenter Dæmones, et multa scelera patrantur. Prodit Nigrinus ma-lus Dæmon et Hæresis Luthe-ranæ progressus iactat primum, tum Cyrinum evocat ex Inferis novæ pestis præsidem.

Vestitus Nigr. specie humana.

NIG: Exurge stella, crine sanguineo rubens
Romamque tristi permute gementem face.
Bene est: minantur astra: iam partes suas
Face tristiore peragat infernus furor
Me ventilante. Pallidi lictor Jovis
Non eius adsum missus imperio [illegible]
Nec ex flagranti fundo inextincti lacus
Adesse iussit [illegible] ex [illegible],
Lustroque Veneris, Saxonum Enceladus novus
Funesta Divûm bella molitus patri,
Lutherus, astris nomen invisum, horridum,
Genius fidelis eius imperium sequor
Quorumque mandat: pendo famulatum brevem,

Apparet in nubibus Come-ta quem eo ortum anno scribit Surius in Comentarijs.

Vt mihi respondat

Vt mihi respondat servus aeternas vices.
Hac lege servit Erebus, hac Erebum colit
Humana gens. Si forte desidere domi,
Monstri ebriosi semper obsideo latus;
Frequensque socius inter obscaenas dapes;
Misceo Lyaei pocula veneno Stygis:
At primus omne propino sitienti nefas.
Contagiosum gurges exsorbet merum,
Atque inde crudo pectore impuri vomit
Erroris atrum virus, ac diram luem;
Qua solis impallescit aethereum iubar
At purioris aura nigrescit plagae,
Nec tarda serpit pestis, vt pestes solent
Turbine celerior percutit late solum.
Et aucta eundo more torrentis ruit,
Subitisque mundum involvit attonitum malis.
En occidentis imperî tandem labat
Occidua moles: ardet in medio gelu
Arctoa tellus, gelidus ad flammas suas
Teuto expavescit, igne Lutheri furens.
Novi Britanno fluctuant aestus salo.
Tumultuantur Belgae, vicino excitus
Ardore: Gallum Stygius ambussit vapor,
Quem per Lemannum progenit Avernus lacum
Et quotquot usquam frigido plaustro rigent
Lutheriano conflagrant incendio.
O fausta spolia! o victimas Diti sacras!
Huc, huc Erynnis ultrice ex orci specu
Recens Erynnis, nata Luthero patre,
Lernaea proles, prome viperium caput

Hydra feracius,

Hydra ferarius, astra diffugiant licet

Fugiatque tellus trepida succusso solo.

Adesto furia, fraudis ostenta tuae

Trophaea superis rapta; laetificum procul

2\. Intrat Erynnis essedo nigro in=vecta ferculisque zatoris aut fu=nibus post se tra=hit varias pro=vincias ad Haeresi Lutherianâ infectas.

Sonuit gementum murmur, audiuntur venit. 2

O grata furijs spectra! Nam tellus gemat

Triumphet Erebus, astra confrendat dolor,

Frustra trisulco fulminet telo Deus.

Scena secunda.

Erynnis, Nigrius.

Erynnis varias provincias Lutheri peste infectas ostentat. Excitatur a Nigrio ad excidium Romanae Urbis, et S.ti Ignatij caedem. Ad viri nomen tanquam fulmine icta retruditur ad orcum. Nihilominus Nigrius Alpinus adhuc dormiente furiali accendit taedâ ad receptum scelus patrandum.

Eryn. Hoc ego tributum pendo Tartario Jovi,

Haec spolia victrix foribus appendo nigrae

Plutonis aulae: plura Lutherus vovet.

Laxentur Erebi claustra: sunt arcta fores.

Ingreste genitor pergo, densetur tuis,

Moisque spolijs mortis immensum Chaos,

Avara donec Tartara inclament satis.

Nigr. Abi...

Nigr. Abiuro Parcum nomen: id paucis ferat
Contentus aether. Tartaro nunquam fuit
Nec erit satis. Quicunque praecipiti gradu
Manes ad imos tendis, invenies locum.
Ergo age novorum machinator facinorum,
Qui fossa dudum cessit Eumenidum trias,
Reconditas depromo faecundo sinu
Artes nocendi; latius fundant novae
Fraudes venenum, gurgitis ritu effluat.
Erroris auctum virus evulso obice.
Ubique iura prisca pietatis cadant:
Fidem, pudorem, numen exturba exyus
Ex orbe toto. Sceleris est nondum satis,
Finem nocendi Stygius haud novit furor.
Eryn. Jam vasta domui regna, iam supplex genu
Mihi terra flectit. Parce, quid porro manet?
Vin celsa Divûm solia sublimis petam,
Divosque tundam pedibus? Aggrediar nefas:
Jam tango coelum, biga me noctis vehat.
Centimanus olim quicquid est cujus Typhon,
Lutherus audet me comite. Nigr. Frustra sumus;
Serimus Erynnis verba, nil actum reor.
Urbs una nostrum pervicax temnit iugum,
Servire nescit Roma, nec Ditem pati.
Urbs inferis invisa, Phlegethontis pavor,
Adeone semper verticem excelsum feres,
Et vaticanum colle sublimi decus.
Alto propinquos eriges coelo lares?
O caeca tela! cedit in vanum labor.
Attacta Stygio clarius fumo nitet.

Eryn. Flammis

Eryn. Flammis nitebit, sensit ubi taedas meas
Ibo, Ibo, Divûm certa tumulabit cinis.
Haec taeda Romam sepeliet: busta hic sacra
Effodiet unguis. Scelera bene novi mea,
Sacrilega furta, virginum incestus, stupra,
Vasto cruoris flumine undantem Tybrim,
Et triste quicquid, horridum, immane, efferum,
Antiqua sensit Roma, sentiet nova.
Nigr. O inferis optata vota! sed saevi vetat
Numen Tonantis. Aliud urgendum est scelus.
Unius astu Cantabri pridem stetit
Ruitura Roma. Dextera unius caput
Mundi vacillans fulsit. Unum hunc si premas
Vicisti Erynnis. Eryn. Sit licet caelo editus
Mactabo letho victimam. Caelum licet
Consentiat, inde detraham. Nigr. Nomen viri
Ferale nomen, flammeum, dirum, igneum,
3. Trepidat Erynnis et fugit ad S.ti Ignatij nomen.
Ignatius.[3] Quid trepida degeneri metu
Nutas Erynnis? Siste, quo praeceps ruis?
Eryn. Ad ima, ad ima Tartara, ad fundum ultimum
Stygiae paludis; nomen haud istud fero
Fatale nomen; torquet, urit, obruit.
Nigr. Inanis umbra, nominis monstrum times!
Infame monstrum tertij regni probrum!
Sed ita est. Timere desinit quisquis Deum
Umbram extimescit. Sed animos iterum cape
Erynnis, auctus reddat in fibras tumor,
4. Tum apparet superiore loco Deus et S.tus Ignatius, cui a Deo fulmen traditur.
Vilem trucida Cantabrum, furijs litâ.[4]
Eryn. Dehisce tellus, ore diducto specum
Hiantis aperi Ditis: invitas libet

Auras relinquere:

Auras relinquere: nomen igitur horreo.
Heu trifida coeli tela Moderator vibrat 5. Paulatim Erynnis a terra absorbitur.
Abite praedae, regna quae domui Stygi
Loyola reddat aetheri; tellus vale. 6. S.tus Ygna: fulmen projicit. Tubae aliquandiu sonant. tum surgit Nigrius.
Nigr. Crudele coelum, numen implacabile!
Ludimur manes, ludimur, frustra leves
Bellamus umbrae: perdat ut miseros nihil
Molitur Orcus, propera quin Numen paret
Remedia. Video dira fatorum omina,
Video pius Loyola Lutherum impium,
Sub antra Lethes ima praecipitem dabit.
Quid ergo Superis dabimus evicti manus?
Superi gementes ante Cocytum bibent.
Adhuc superstes triste consilium reqirit
Alpinus; audax ille fugitivae geret
Vices Erynnios. Hominis vivit scelus
Subinde, robur omne, quod Ditis nequit
Nil linque mausum, si potest scelerum hoc duce
Loyola pereat, sin minus pereat malo
Alpinus! Orcus impium iuxta ac pium
Sitibundus haurit. Fuerit hoc ipsum satis
Violasse numen. Alpinus hic Erebi labor
Age, dormientem suscita: evigilet furens
Stygio perustus igne. Lutherum imbibat 7. Recipit se in angulum Nigrius.
7. Hac inoquente, furia quam liquit fato.

Scena Tertia.

Alpinus, Mudarra, Nigrius.

Experrefactus Alpinus furijs agitatur vi
aperta constituit aggredi S.tum Ygna. mente
vero Mudarra componit animu et ad fraudes
se accingit.

8. Exit semivestitus Alpinus nudo pugione.

Alpi.[8] Quis subitus ardor desidi excussit pigrum
Repente somnum? flamma quæ vigilem citat
Præire tardas lucidi Phœbi moras?
Nondum labores revehit enascens dies
Mihi cum renascens cura maiori fibras
Incendit æstu, terra dum pernox silet,
Mihi inquietum pectus horrendum intonat.
Immane quantum noctis excubijs vigil
Se se integravit ira. Quid sentio miser?
Credo æstuantes sentio Eumenidum faces.
Vror, peruror, stimulor, exstimulor, feror,
Impellor amens, incitor, præceps agor.
Ætnæa tanto flamma vix ardet rogo.
9. Genu flectit. [9]Vmbræ nocentes, vosq; ferales Deæ
10. Surgit. Dicite quid importunus hic poscat furor![10]
Jam rapio, fiet. Dira me pœnam vocat
Vindicta, pareo. Nulla furibundum quies,
Pax nulla sistat, donec Ignati tuo
Tinctæ rubescant sanguine cruento manus;
Tuum, tuum, nefande, sacri novi caput
Intrat Mudar. Insolitus iste pectoris turbo petit.
Mud. Submitte vocem furia, vicinos ciet
Clamor penates, excitati cives rogant
Quis turbet ædes strepitus, irrumpunt, sile.
Alpi. Nescit silere cupida vindictæ sitis.
Mud. Silere debet, quisquis vlcisci cupit.
Clamosa produnt verba vindictæ modum.
Alpi. Modum ira nescit, hostis invisi iecur,
Hic fodiet ensis. Propero. **Mud.** Lymphatum sopor
Elusit hominem, siste furialem impetum,

Alpine, siste,

Alpine, siste, proditor scelerum dies.
Nos iubare claro detegit. Alpi. Quis me vocat?
Quis voce blanda cautus Alpinum monet?
Mudarra? vereor quid ago? num somnus ligat
Adhuc sepultum, rapior an furiis vigil?
Hoc scio Megaeram corde furiato indui.
Ingessit atras horridum funebrium faces:
Hinc sitio demens vulnera, cruorem, necem.
Sitim levabit potus ignati cruor.
Mud. Nox apta caedibus, aptior fraudi dies.
Fraudes recenta tempori aptari decet.
Insueta tractas arma, quae tempus vetat.
Assueta sume tela quae tempus sinit.
Sectare notas pristinae fraudis vias.
Lothalo vulnus intulit cauto dolus,
Ubi caecus ictum lusit incauto furor.
Alpi. Languescit aegro cordis accensi tumor.
Citius tumentem gurgitem ponit Thetis,
Quam detumescat ira. Sed tacitam iuvat
Celare flammam; qui latitat ignis necet.
Parere monenti, tuta consilia sequar.
11 Quam Mudarra muniat dextram chalybs. 11. Tradit Mudarrae pugionem.
Ego fraude cingar: melius hoc telum vibro.
Mud. Dormit abisse. Praeparat Phoebus rotam,
Clarescit aether. 12. Induant cursum rude 12. Eremitae Mudarra tradit vestem Eremiticam.
Artus dolosi tegmine. Haec humeros toga
Tutius obarmat, rigidas quam Martem chlamys.
Alpi. Quae sub cucullo flamma, quae prunae latent?
Adusta tactu fervet ignito manus.
13. Lacerna vilis, fortis opprobrium meae. 13. Indignabundus abjicit lacernam.

Abi cinerium

Abi cinerum in pulverem, teteris abis
Urenda flammis Lemnii semper fabri.
Mudarra, sperent tegmen effrenis dolor.
Melius furentis Herculis partes aget.
Restitue ferrum. <u>Mud.</u> Stulta consilia cave
Agnoscet aula. <u>Alpi.</u> Scilicet tyrocinens
Per castra fraudum militem novi Lupum,
Novi bidentem fingere, annosus Simon.
Utrâque notum veste me fori tenent.
<u>Mud.</u> Quid si requirat Roma, si causa iubet
Adesse Praetor? <u>Alpi.</u> Patria Alpinum iuga
Notumque montes inter horrentes specum
Petisse narra nempe clamores fugit;
Fugit inquieta iurgia crucienti fori
Bacchabor illo tectus interea Sago
Unaque vulsam subruam Romam die.
Si vis fatiscat tutior occurret dolus.
<u>Mud.</u> Serios petamus: indolem timeo vagam
Levis Navarri, mobili est levior Noto.
<u>Alpi.</u> Exorere Titan, sparge crinem flammeum,
14. Abeunt. Fraus palliata nec oculum Phoebi timet.14
<u>Nigr.</u> Non tot marinus ora sibi fingit Deus
Quot fraudulentus crimen ut ceptum patret
Quin tibi nigrantes flammei vultus notus
Excurere liceat saepe tenebrarum pater
Sibi fingit aureum lucis amissae decus.
15. Vultū in speculo contemplatur. Vultum 15 o nitentem! venuit haud talem, nec
Aurora sponsum. Perperam nomen Nigri
Lutherus atro latice temulentus dedit.
Res agitur ingens: gnarus Alpini [illegible]

Ubique pressus:

Vbiq; gressus: antequam hic cedat dies

Vel hic, vel ille fraudibus nostris cadet.[16] Abit.

16. Mutatur scena Romamq; novâ exhibet.

Scena Quarta.

S.tus Ignatius; Anima Hosij. Calites

Phonasci.

Orat sanctissimam Triadem, Deiparamq;
Ignatius praesentem ut avertant cala=
=mitatem. Lapsa a Coelo Hosij nuper
defuncti anima quam inter be=
=atos vidit Ignatius,[17] preces
suas exauditas refert
et ad maiores labo=
=res animat.

17. Orlandus lib. 2°.

18. Igna. Aeterne rerum genitor, ingenite parens,
Proles perenni numen aequaevum patri,
Vigor vtriusq; mutuo, perennis calor,
Sacra Trias, vnus numine aequali Deus,
Aspice tenellum Raptor vt Stygius gregem
Vrgeat hianti fame: iam centum vorax
Expatuit ictum, et dente sanguineo ferit,
Feras nisi agnis Pastor innocuis opem:
19. Et tu salutis ara, tu Coeli lepos,
Terris levamen, liberos tandem tuos
Complexa genitrix, sospita: tenui rati
Adesto praesens turbidi sidus freti
Nec picea nubes funerat semper diem
Nec ira placidum semper obnubit Deum.

18. Orat flexis genibus.

19. Orat B: V. Deiparam.

Diducta cortina superioris tabulati
splendidae inspiciuntur nubes, vel
Coelum stellatum.

Coelum stellatum, caelites moliti
quatuor, aut sex in nubibus
dum Hosij anima descen-
-dit in machina con-
-cinnunt.

Electa turma coeli,
Electa turma terris
Jesu cohors amata,
Flagrans amore Jesu,
Hinc pallidos timores,
Maestumque palpitantem,
Expelle laeta mente,
Repelle laeta corde,
Caliginosa praeceps
Se proripit procella,
Pax candidas reducit
Ridente sole luces;
Lucente pace multum
Sol aureum serenat.
Loyola magne Ductor
Jesu novae cohortis,
Te praeliante Jesus
Perenniter triumphat,
Jesu auspicante Duces
Tu perpetim triumphos.

20.

Hosius in terram delapsus & tum in extasim rap-tu attollit.

20.

Hos. O magne pater, o sobolis ingentis parens,
Terrae labantis columen, et magnum sacrae
Firmamen Urbis, qui hinc longo motus
Dio facessat corde. Radiosum tui
Agnosco vultum filij, et notum iubar.

Non hic beatâ

Non hic beatâ Coelitum ex aula vehor
Ignotus hospes; frontis auratæ notam
Jam sæpe spectas, candidi et vultus ebur,
Et fulgurantes luce divinâ genas.
Iterum reversus nuncium optatum fero
Quas fudit ardor pectore flagranti preces
Audiit amicum Numen. Ita Numen solet
Vultum nitentem condere ut niteat magis;
Sinere molestum vulnus ut feriat minus.
Igna. Heros beate, prima sydereis rosa
Quam dedimus hortis; pectus augustum queror,
Debita nec aris vota nec gratos tibi
Solvere valemus debitas. Solvat Manus
Quæ merita iustis lancibus librat tua.
O dulce numen, dulcis o rerum arbiter,
Vt ludibundo temperas orbem ioco!
Iram meremur vindicem, at blando foves
Natos benignus genitor immeritos sinu.
Hoc restat unum nullus ut vilis labor,
Timorque nullus arguat: fortes decet,
Vt multa passi, plura deposcant pati.
Hes. Magnanime ductor, strenuis nunquam deest
Materia votis: monte quod forti veres,
Gravida laborum crescet ingentûm seges.
En tibi; tuisque sæva graviorem parat
Bellona luctum, totus in bellum flagrat
Erebus: Gigantum prisca Lutherus novat
Scelera, scelestis sævior monstris Gigas,
Ætheria tumido sceptra conculcat pede,
Jam Stygia triste classicum strinxit tuba:

Glomerantur

Glomerantur acies impiae: toto furens
Bacchatur orbe larva furiarum cohors.
Tu siste saevos impetus Christi pugil:
Stygia retunde tela: te tanto Ducem
Praeire bello sydorum Rector iubet.
Igna. Infirma tantum trepidat ad bellum manus.
Hos. Trepidare nescit dextra, quam firmat Deus.
Ne metue, Ditis regna qui victor quatit
Tibi recinget fronde victrici comas.
Quae fraudulentum sceptra Lutheri probus
Depressit ense, dulce tu rursus iugum
21. Aperta scena redeunt iterum e vinculis quae ab Erynni Lutherana evaserant ./.
Subire coges aetheris. [21] Moestae caput
Exerite Nymphae, lugubres moestae sonos.
Linquite sorores. Vindicem hic coelo aspice.
Spectate vestrum. Redeat in frontem vigor
22. Exuunt vestem lugubrem ./.
Reddat, [22] migrantem ponite dolentes stolam;
Priscos honores, pristinum vobis decus
23. S.tus Igna. iis vincula detrahit.
Loyola reddet; [23] vincla captivis Pater
Solvet; tendant liberas coelo manus.
Te liberatorem orbis agnoscet suum.
Igna. O cui latebrae pectoris certe patent
In me quid oculo cuncta lustranti vides?
Quae mea tueris merita? stat gelido rigens
In corde languor, deficit menti calor,
Vires fatiscunt; facile sed numen tibi
Flammare pigrum languidae mentis gelu,
24. Concinnunt caelites meliti.
Addere gelato pectori coeli faces. x. [24]

Ludite Nymphae, plaudite Nymphae
Mittite curas corde vetustas,
Nova portentent gaudia mentes,

Priscos vobis

Priscos vobis reddet honores;

Addetque novum Loyola decus,

Ferrea miseris vincula solvet,

.Dona solutis aurea sparget &c.

Hes. Non hic laboris limes: animosum iubet
Vltraque pergi. Domina te supplex opem
Italia poscit, patrium deposcit solum.
Sceptrifera tellus, bellicae prolis ferax
Hesperia: quicquid continet gremio Thetis,
A te flagranti anhelat auxilium prece.
Non te coërcet arctus Europae sinus.
Domabis orbes verus Alcides novos.
En quae remotum discolor Gangem bibit
India, dici prima rediviva domus;
America dives, Japonum Martis potens
Insula, superbi China dominatrix soli,
Et quicquid Oriens, gentium quicquid parit
Occiduus orbis, milite sub actum tuo
Vltro expetitae colla supponent Cruci.

Inter astra et nubila in superiori loco
ostenditur Jesu nomen stellis cinctum,
circumpendentibus coronis sceptrisque
Regnorum quae ab Ignatij filijs perducta sunt.

Vides ut aureus cingit astrorum cyclus
Jesu tremendum nomen? ut Regum supra
Densae coronae fulgurant? ut pendula
Hinc inde sceptra pondere co[ruscio] micant?
Qui tot olim posteri Christi iugum
Subire cogent regna: tot Reges sacrum
Curvare Jesu nomini cogent genu.

Hac posterorum

Hæc posterorum fata: Me Cœlum vocat,
Tandem sequêris Tartari spolijs gravis
2c. Gravior triumphis: fixit hanc legem Deus
Canunt item Angeli. Brevem ut perennis solvat ærumnum quibus. 2c.
Loyola magne Ductor &c.
Ludite Nymphæ. &c.
Igna. O anima felix, repete sydereos lares.
Hic ego supremi iussa complebo Patris.
Quid alia spectem? præmium hoc magnum reor,
Mandata tanti posse genitoris sequi.
Quam dulce Numen; pectus ut plenis mihi
Super effluentis gaudij rivis labat!
Sed sol anhelos proximo cursus parat,
Ibo, molesti crimen expediam fori.
Scena Quinta.
Candidus Angelus specie
humana. Alij Angeli Pro-
-vinciarumq; Genij.
Candidus Angelus reponit alas
ut melius formâ humanâ Sto
Ignatio assistat. Provinci-
-arum Genij varia in orbem
terræ Sti Ignatij bene-
-ficia decantant.
Cand. Magnanime vade miles, ætherei ducis
Mox sequar Achates fidus a Cœlo datus,
Certamen instat acre: collectis ruit
Turmis in aciem tota Dirarum Phalanx.
Adversa densant arma sydereî chori
Caute videndum perfidi nequid doli
Mentitus, ora

Montibus, ora Stygius obtrudat Leo.
Iesu Tonantis ipse pennarum quoque
26. Remigia ponam: frontis orridam decus
Ut tecta ludam fraude. Sunt fraudes piae
Quas ut aether providus caras habet.
Hic auspicatus astruet mundo dies
Frustra ferire tela quem coelum tegit.
Ferale sydus, 27. conde lucifluam comam,
Exorte diei nuncia rubentes genas,
Feliciorque spargo propitium iubar:
Vos interim pennata Caelitum cohors,
Faustis praeite cantibus victoriam.

26. Deponit alas comamque auream: chlamydemque ac galeam assumit.

27. Cometa evanescit eiusque loco oritur Aurora, moxque sol subsequitur.

Aperitur a tergo scena et ex umbroso valle quaternae geniorum turmae prodeunt, singulas turmas singulae subsequuntur Reginae. Europa, Africa, Asia, America. Introdunt ad numerum variasque chori in modum figuras inter dicendum efformant. Praeeuntes I.o Genio primam figuram efformant in IG post musicam primus Genius.

IG: Angelus primus. } Surge, surge iam sereno
Stella purpurans ab ortu
Hospes unde lucis auspex:
Hostis umbrae,

Hostis umbræ, solis index,
Clarior mitescit vultu,
Pulchrior mitescit vultu
Pellit atræ noctis umbras
Regna cœlis qui beavit aureis Ignatius.

Post musicā alia figura, tum primus Genius pergit &c. Angelus 2dus.

NA: Hinc abite murmurantes
Fluctibus graves procellæ,
Hinc abite fluctuantes
Imbrium noti feraces
Ite pestes, ite bella,
Regnat Iris et beata
Conserenat igne coelum
Regna cœlis qui beavit aureis Ignatius.

Post musicā alia figura &c. Angelus 3us

TI: Phoebe coelo si recedas,
Non recedet aura lucis,
Ora nube si recondas,
Lux serena fulgurabit,
Fulget orbi fax Ibera
Solis æmulata cursus
Explicavit lumen ingens
Regna cœlis qui beavit lucidis Ignatius.

Post musicā alia fig. &c. Angelus 4us

VS: Flora terram si relinquas
Florum nascetur ævum,
Si facessas inde Chloris
Pulchra germen arva pinget,
Germinat orbi flos novellus
Prole germinum ferati
Crevescit, purpurascit
Regna cœlis qui beavit floridis Ignatius.

Post musicæ cantum in vallem recedunt:

Tum Quatuor

tum quatuor Orbis Reginæ varias appendunt
coronas, at sceptra statuæ triumphali
S.ti Ignatij, propter regna (a) quæ vati=
=cinantur ab eius socijs vel ad fidem
convertenda, vel in religione
orthodoxa stabilienda. /.

(a) Plusquam 40 societatis ad fidem conversa numerari possunt. /.

Europ. O decus Europæ, primo quam lumine spargis
Heroes inter Phoebeium sidus Iberos,
Has Europa tibi regales libo coronas,
Fortunata meis fundes ut sæcula regnis.
Afri. O novus Alcides, tremefacti victor Averni
Portentos domitor quicquid parit Africa monstri
Propterea supplex regalia defero serta,
Fortunata meis repares ut sæcula regnis.
Asia. O qui Triptolemo maior, meliore iacentes
Semine fæcundas agros, Asiatica supplex
Hæc tibi summittit tellus diademata Regum,
Fortunata meis revehas ut sæcula regnis.
Amer. O orbis lux magna novi, sol alter Olympi
Prona tuas deposco faces America dives,
Interea Regum gestamina pondo meorum,
Fortunata meis condas ut sæcula regnis. /.

Sonante musica discedunt. /.

Actus Secundus. /.

Scena prima. /.

Navarrus. /

Versa iterum scena, antiquæ Romæ monu=menta exhibet. /.

Navarrus varias in partes fluctuat
inconstanter, tandemque statuit
se a scelere revocare. /.

Nav. Sic est.

Exhibentur iterum anti=quae Romae monumenta./

Navar. Sic est. Severus sceleris est vindex scelus,
Animus iniquus tortor immanis sibi.
Laqueum, bipennem, vindices flammas, rotas
Vitare poteris: conscium culpae nequis
Vitare mentem. Cordis hac vermem movet,
Sine teste damnat, tortor et judex simul.
Ut alia sileas, hoc sat exemplo tuo
Navarre disces: trepidus, afflictus, pavens,
Saevo flagello propriae mentis lacer.
Nempe innocentem fingo Loyolam reum,
At ipse veri criminis noxam tremo.
Dispereo vivus inter oblongos metus,
Dum brevia fata forte cupienti, struo.
Sed iacta pridem est alea, nec ultra licet
Pedem referre. Labor in praeceps sciens
Subsido possum sponte: deterius sequor
Dum sana melius ratio nequicquam probat.
Ut victa prono puppis exigua vado,
Frustra remitor. Serus est facti pudor,
Oppignerata celarat ubi facta fides,
Cogit honor, urget fama, compellit lucrum.
Quid animo cessas? appetit tempus fori
Senatus instat: digere inceptum scelus.
28.
Rerum memoria figat ut mentem tenax
Umbra retro comparet. Digesta paucis crimina notabit stylus. 28.
Umb. Dextram coerce, quid remoliris miser?
Cadit mensa. Lapsus in terram surgit.¿ Nav. Quae monstra, quae portenta me cursum petunt?
Concussa nutat mensa, brachium riget,
Attractus haesit fissili in penna liquor,
Nullas rebudit charta pallescens notas.

Quodque magis

Quodque magis horreo, rursus auditum tonat
Quondam Parisijs fulmen: heu fulmen meas
Incendit aures, pectus at stringit stupor,
Et gelidus imis errat in fibris tremor.
Loyola, quo me flectis? elanguescit dolor,
Vetatque tristes amplius flammas ali...
Ciuro farinus. Abit.

Scena Secunda.

Mudarra, Berriuim, Castilla,

Navarrus.

Mudarra et socij frustra per-
suadent Navarram, ut in-
-coepto scelere persistat.

Mud. Bellua inconstans fugit. Detinetur.
Ber. Quis te Navarre, turbo velocem rapit?
Vitasne amicos? Nav. Vito sanguineos tigres;
Ad saeva quisquis scelera male cautum trahit
Non est amicus, hostis est, ursus, tigris.
29. Valete. Cast. Dubiae Sphingis ambages moves. 29. Iterum abit et detinetur.
Quae belluina monstra, quod fingis nefas?
Nav. Immane duco premere non sontes nefas.
Mud. Habendus insons, Roma quem statuit reum.
Nav. Insons habendus Diva quem solvit Themis.
Cast. Nigrescit atra candidi menti toga.
Nav. Atram dealbant candidi mores togam.
Ber. Reclamat Urbis. Nav. Melior acclamat polus.
Non bene respondit terra, quem coelum probat.
Mud. Coelum probabit scilicet terrae luem.
Nav. Paludis imum testor inferni lacum,

Dum crimen

Dum crimen audax fingere attentat manus;
Repente missus tonuit ex alto fragor,
Meq; interpavit vocis aetheriae sono,
Horrendo memorans: portas astringit Stygias,
Per pavida serpsit membra glacialis rigor,
Totusq; tremui, qualis Autumno solet
Tremula sonoro fraxinus nimbo quati.
Mud. Inanis aurae timidus afflatum pavet.
Fortis resistit fulmini: impavidum ferit
Lapsurus orbis. Cast. Perdit ignavos timor,
Fortuna laeto numine audentes iuvat.
Nav. Adhuc trementes frigus obsedit fibras.
30. Offert illi coronam auri. Mud. Hoc 30. fulvus auri frigus expellit calor.
Nav. Me nulla flectent dona: fulgentes opum
Proijcit. Contemno* fraudes. Ber. Jam fores ictae crepant
Intrat Alpinus et Nigrius. Nobis adest Alpinus.

Scena Sexta.

Alpinus, Nigrius, Navarrus,
Mudarra, Castilla,
Berriera.

Nitentibus frustra ceteris Navarrus
rursum inflammatur a Nigrio
Lutheri genio ad meditatum
scelus perpetrandum.

Alpi. An Saxo valet?
Nigr. Lutherus ingens Saxonum lumen valet,
31. Tradit literas Alpino Lutheri. Missa 31. salute plurima has chartas dedit.
Alpi. Ades secundis avibus, ut nobis opem
Praestes fidelem. Dubius hic currit dies,

Incerta pendet

Imperta pendet causa. Nigr. Jam causam scio,
Late per urbes fama percurri volans
Me docuit ala. Nec peregrinus lares
Reviso notos Romuli: hoc certum tene,
Loyola meritas improbus poenas luet
Hodie flagrabit crudus in scenis rogo.
Alpi. Promittis audax magna. Nigr. Mox iuro Stygem
Maiora cernes: fervit in venis calor
Invictus, omnem corde Lutherum bibi.
Mud. Dum tu morando tempus elatum teris
Dubia retardat impetum litis mora.
32. Pedem Navarrus evocat. Alpi. O folium leve! — 32. Alloquitur Alpi=num.
Quis ventilavit bracteam inversus Notus?
Navarro sero lubricum gressum refers.
Nav. Assueto nullus sero retrahit pedem.
Alpi. Te nec superstes fama, nec Roma procax
Te lingua tangit. Nav. Pectora languent mea,
Ubi motus irae vindicis mentem fodit.
Alpi. Inurit omnes labis aeterna nota.
33. Nav. Excurat omnes mortis aeterna timor. — 33. Incantatus a Nigrio.
Heu, quis gelatum remeat in pectus stupor?
34. Nigrescit aura. Nigr. Sinistre, nos malum latet. — 34. Labitur in terram.
Hic congelatum pectus accendet liquor,
35. Hauri Navarre pingue Lutheri merum. — 35. Apponit pixidem magicam ori eius.
An incalescis? Nav. Vita paulatim redit,
Epota gelidum flamma populatur metum.
Vires resorbet pristinum sensus calor.
Mihi reddor auctam sanguinis crudi sitim
Sentio priorem, tota sitientem Tybris
Non temperabit urna, cum gurges tumet.

Undet cruoris

Vndet cruoris fluctibus vastum mare,
Sorbebo totum, nec redundabit sinus;
Loyola poscat: ipsa vindictae hostia
Venis cruoris gurgitem totis vomet;
Vix vnus istam proluet totus sitim.
Alpi. Agnosco reduces indolis magnae notas,
Redactam Navarram agnosco prodijsse tibi.
Frustra coërcet flammeas partus cinis,
Nec tecta longum flamma, nec virtus latet.
Sat est; petamus fedicem: tempus volat,
Tu sequere Nigri, debeo vitam tibi.
A latere seorsim. Nigr. Animamque debes, et quidem cum foenore.

Scena Quarta.

Sanctus Ignatius,

Quirinus.

Dubiam S.ti Ignatij fortunam Quirinus
deplorat. Cum S.tus Ignatius ostensis
Coeli prodigijs consolatur.

Intrat Quirinus cum Proceribus quibusdam qui nequiunt adduci ut S.tum Ignatium adeant.

Quir. Rara est amicus gemma, desertis agris.
Arabia plures credo Phoenices alit.
Hic rarus ales. Vix amicorum duo.
Saeclum recenset paria: vix vnum parit.
Infida passim turba tibi plaudit sequax,
Dum cara frontis explicat nubem Dea:
Si torva vultum nubilat fallax procul
Caterva cedit: Vrbis o factum probrum!
En ipsa tandem Roma Loyolam fugit.
Pridem ferebat aetheris ad alta polum,
Nunc usque ad imum deprimet Lethes vadum.

At tu, Quirine,

At tu, Quirine, vive Romanæ memor
Patriæqz laudis: pollice maligno prius
Irata Clotho stamen abrumpet tuum,
Quam tu procellas inter adversas fugax
Levisqz amicum deseras, prius alveo
Tybris retorto deseret amicum mare.
Fraus impiorum triste si fatum dolat
Nos una condet urna, sors eadem trahet.
36. Igna. Quas cerno nubes? læta quis furvus color
Obnubilavit ora? Quir. Ponto turbido

36. Intrat S.tus Igna. post salutati=onem alloquitur.

Procella sævit. Igna. Sæviat tutum modò
Carina portum teneat. Quir. An portus solum?
Igna. Si numen adsit, tuta iactatur ratis,
Cui flamen, anchora, clavus, et Rector Deus.
Quir. Quid si relinquat naufragos? Igna. Felix ratis
Quam frangit vada, portus ubi Cœlum manet.
Quir. Turbo molestus interim insontes premit.
Igna. Placida serenat semper insontes quies.
Sepone quæstus. Nube discussâ micat
Meliore Phœbus crine, paratus volat
Zephyrus per arva, gaudij tuti comes.
Quir. Stridet per undas Aquilo tristitiæ comes.
Igna. Ne pertinacem longior stringat metus
Arcana retegam, dicta tu nostra occule
Linguam silentem Cœlitum poscit favor.
Quir. Muto loquêris, obstruet linguam fides.
Igna. Haud procul ab altæ mœnibus Romæ iacet
Vallis reducta, flavus ubi languet Tybris,
Lapsumqz placidis floribus fanum rigat.
Hic dum morosum detinet fessos iter

Viâ diurnum

Viâ diurnum solvimus pensum prece:
Repente superæ panditur limen domus,
Hiansque miti fulgurat coelum face;

37. Diducta cortina superioris tabulati conspicitur altare, super id statua Christi ut se spectandum dedit S.to Ignatio apparet. Sociis coram orantibus. Quo viso Quirinus in genua procidit.

37. Nec mora perenni lapsus e Patris sinu
Augustus ore Christus attonitis adest.
Pondus ferebat dulce quadrifidæ trabis,
Charum salutis pignus: in vultu lepor,
In ore risus temperat frontis iubar.
Ite inquit alacres, certa Romulidum pia
Læti subite: quamdiu stellas meâ
Sydereus axis dexterâ inversus rotat;
In urbe vobis adero blando numine.
Hæc fatus astra repetit; hinc nullas timeo
Orci procellas, Tartari calco minas,

38. Ostendit superius altare ac socios coronat ovantes.

* Procidit in genua.

38. Monumenta visus certa; ne stupeat dies
Penetralis ara servat. Quir.* O verax amor
Summi parentis, temperi nunquam deest.
Igna. Verbum fidele, patere fœcunde fatum,
Spes fida lapsi generis, ac mundi salus,
Pretiumque nostri, redde promissis fidem.
Nunc firma sanci fata nutantes bono,
Erige labantes, tempus en Romæ premit,
Sociis ut adsis dexter ac præsens tuis.
Quir. Pater recepi: vertice elato ferer
Æqualis astris: certa securus petam
Nunc Vaticana: donec indictus coit
Patrum senatus. Roma pastori pias
Jam iam reverso regiam pompam struit,
Festosque ludos: adeo, fortassis dabunt
Causam iuvandi commodum ludi locum.

Igna. Ego

Igna. Ego sacrificias offeram fruges domi. (Abeunt.)

Scena Quinta.

Paulus Tertius, Cardinales, Legati
Principum, Princeps Octavius,
Romani Proceres, Quiri-
=rinus &c.

Pontifex de provincia, quo se contulerat
ad pacem inter Cæsarem et Galliarum
Regem firmandam redux, ingenti
a Romanis triumpho excipitur.
Dolore percussus ob rumo-
=rem de S.to Ignatio male-
=volo sparsum, ludis
sibi paratis adesse ægre
noluit.

Surius in commen-
=tarijs anno 1538.

Sella gestatoria
6. aut 4. succollan-
=tibus more Roma-
=no defertur, sub
conopæo collocata,
sonantibus tubis.

Pont. Lætus reviso limen invictum Petri,
Tuos penates Roma, Romuleis boni
Redire cogit ardens electi gregis,
Amor revergit. Cardinalius Pastor pia charitas subit
Redux ovile, Martius postquam furor
Procul arrimesso victor recessit pede.
Pont. Nondum fugavi: perviam caulam rapax
Diripit agmen improbâ territum fame
Ubique tondens laceratque insultans oves
Nec miror! atris moribus fame vorant
Fidi Molossi, flamina Gradivi duo,
Hinc Cæsar, illinc Francus, implacabili
Orbem fatigant Marte. Non venti foris
Antro reclusi flamine adverso ruunt,

Cum prima

Cum prima tumidi iura deposcunt freti.
Card. 2us. Depressit undas Petrus et Paulus premet.
Pont. Undosa solus marmora indurat Deus.
Nec hic gemendi finis. imperii potens
Rector Britanniae iura contemnit Petri,
Colloque durus excutit Christi iugum.
Non ita Britannus Aquilo vicinum mare,
Ut ille lubricus Angliae terram quatit.
Beata quondam Regio, Caelicolum ferax,
Nunc misera faedam unius ob noxam iacet.
Card. 1us. Calcat triumphis Regna violentis Amor;
Victrix libido nobiles sternit Duces.
Pont. Miseranda clades! Roma sanguineo fluat
Quam tristis imbre. Reliqua quid luctu sequar?
Qua Rhenus aquas corniger pingues lavit,
Albisque volucres incitat velox aquas,
Nova serpit hydra capite centeno tumens,
Germana Lutherus hydra, diffundit novam
Per arva pestem, pinguia exurunt sata,
Viduantur urbes, clangit armorum fragor,
Concussa pennas Aquila moerentes trahit,
O mitte genitor aede stellifera virum
Qui collabantis imperii et mundi statum,
Sistat caducum. Card. 2us. Providus mundi regit
Arbiter habenas. monstra nam quoties parit
Foecundus Orcus, Herculem immittit polus!
Qui monstri forti victor extinguat manu.
Pont. Mihi purpurati praesules fas sit loqui,
Pridem quod intus flamine impulsus sacro
Praesagit animus. Credo quem posco virum

Placidum dedisse

Placidum dedisse Numen afflicto solo.
Iberus hydram perimet Alcides novam
Loyola: trudet illa Phlegethontis vitro
In antra pestes. Card. 1us. Pestis haud pestem fugat
Nec monstra monstrum. Dubia Loyolam ferit
Iam fama pridem criminis foedi reum.
Pont. Prodigia narras! sanctitas nullum capit
Eximia naevum. Card. 2us. Sanctitas nullum fugit,
Simulata crimen. Sancte Christiadum Pater,
Loyola causae sistitur magna reus.
Prin. Octa. Loyola reus? avulsa Tartareum prius
Velamen astra condet, aeterno diem
Nox furva amictu sole migranti teget.
Pont. Acerbus imam nuntius mentem fodit,
Fodamus intro. Quir. Magno successor Petri
Ludos paravit Roma felices tibi
Gratata reditum. Pont. Nequeo depressus gravi
negotiorum mole Ludorum leves
Spectare pompas. Quir. Ludicri hic absunt ioci,
Nil hic profanum. Pont. Noster adstabit nepos,
Me gravior urget ludus animarum salus.39.
Prim. Oct. Sanctum profundius perculit maeror senem.
Infodit alte vulnus. Ignati memor
Levare moesti pectoris pondus solet.
Quir. Princeps vereri nihil. Non longo crepat
Invidia flatu. Nomen Ignati feret
Late per amplas fama terrarum plagas,
Ubi hostis atram lamberit mordax humum.
Trib. Mil. Tristia facessant, laeta festivis sonis
Animantur aera. *Prodit in scenam chorus.

Exhibentur ludi.

39. Abit Pontifex sequuntur duo Cardinales &c. Manet Octavius et reliqui Proceres. ://

* Sonant iterum tubae. ://

Dividitur chorus in duas turmas, altera Olympiae educit, splendido invectam curru: altera equo nigro insidentem. Sed ex utraq; parte, huic insigne Jesu nomen, illi Draco infestis armis concurrunt.

Exhibentur ludi.

Argumentum.

Olympia summi Monarchae filia, haeres amplissi=
=mi regni, perduellium gravi premebatur bello.
falsò enim interpretati Divûm oracula, eam
nitebantur opprimere, et Draconi devorandam
tradere. Post varium belli successum, Romam
supplex confugit oppressa Virgo, ac Romano=
=rum auxilium poscit. Consultum oraculum
respondet, immanem Rebellium exercitum
a milite Hesperiae nomini profligandum.
Jesu armis exuens accepto baculo, sacriq;
Nominis tesserâ munitus, aggreditur hostes,
eosq; feliciter debellat. Tum in scenam
chorum ducit Quirinus, applicatq; ad
Sanctum Ignatium, ut inde sibi
viam muniat ad favorem
illi apud Pontificem et
Principem Octavium
conciliandum.

Quir. Innupta, Princeps, Virgo, regali sata
Regina stirpe, dexteram supplex tuam,
Patruiq; magni numen augustum vocat;
Acie rebelli premitur. Immanis Draco
Vorare tentat: pectus opposuit feror
Felice Caesar Marte deposuit tuas
Patruiq; iungi copias clypeum cape,
Ensemq; Princeps, classicum lituus canit.

Committitur pugna: qui sub Dracone militant suc=
=cumbunt saepius, iterum resurgunt, consulto oraculo
prodit flamen.

Flam. Inhibete

flam. Inhibete dexteram, Principes, missus fero
Oracula Divûm certa. Non solo cadent
Strati rebelles Marte: [40] Plus unus gerit
Sine Marte, nudus miles, Hesperiæ pugil.
Exurge miles, vulnus acceptum levat
Manus Tonantis, arma Martis sperne,
Projice profana tela, [41] signum cape
Trabem salutis, tesseram victoriæ.
Caeleste nomen indue, I, pugna, feri,
Victor triumpha, palma te belli manet.
Miles. Tibi imperatrix, caelitum belli dico
Profana quondam tela: provolvor tuis
Affusus aris: Mater o Divûm fave.
Profana sileat aere compresso tuba,
Vos canite superi, classicum caeli iuvat.

Animose Ductor igne
Quate corda Martiali,
Age vince perduelles
Preme colla, frange robur
Exoticamque Tartari;
Tibi textiles coronas,
Tibi debitos triumphos,
Trabeasque, purpuramque,
Parat alma sponsa Regis
Regis ardor syderum. /

flam. Io triumphe, capite contuso Draco
Ferale monstrum cecidit, æterne pugil.
Dignus triumpho, præmium dignum feres.
42. Nunc fronde currum victor ornabit tibi
Olympia altum Delio ramo caput.

Plausu resultat

40. Jacet humi Sancius miles insignia ferens Hispaniæ S.tus Igna. repræsentant. /

41. Tradit illi hastile ligneum in formam crucis. /

Inter pugnandum canunt melici superius. /

Profligatis Draconis turmis, et Dracone confuso iterum exclamat flamen. /

42. Triumphalem scandit currum Pyrotes. id est miles. /

43. Choreas ducunt Olympiae milites inter tripudian=dum ad cuius cur=rum arma re=spondunt atque ipsam militemque victorem saepius venerantur per=acto tripudio./.

Plausu resultat barbiton, plaudat chelys;
Celebrato festo Principes plausum chori. 43.
Quir. O magne, Patrui maximi Princeps nepos,
Annue Quiritum dexter obsequio levi.
Prin. Spectasse et utinam Patruus Ignatî vicem
Insigne specimen Roma ludendo dedit.
Non ludus omnis lusus est. Magnos habent
Subinde sensus ludicra. Hic ferro truces
Stravit Phalanges miles, at turpi fuga
Inermis egit. ligneo infestus sude
Fera monstra contudit. factum bene!
Sic potuit olim ferrei Martis grave
Loyola pondus, chalybe sic nullo rigens
Ferroque nullo Saxonem felix hydram
Contunderet. Arma Crux triumphanti dabit,
Saxo domabit stipite, effringet, ruet,
Lutherianos alite feriendo globos.
Obsequia Regi vestra Romulae ferant./.

Abeunt tubis sonantibus./

Scena Sexta./
Castilla, Berniera, Alpinus,
Navarrus, Nigrius./

Indignatur Castilla et Berniera laudatum
a Pontifice Ignatium, ludosque exhibi=
=tos a Quirino. A praefecto Urbis
interim redit Alpinus, omniaque
sibi prospere successere
iactat ob alienum Prae=
fecti animum a S.to
Ignatio./.

Cast. Romae

Cast. Romæ parentem Stygia perfundet Nurusin

Stygia Nepotem tæda confestim cremet,

Audistin' ut delirus ac rapsus senex

Ignatium super astra verbis efferat?

Seriusqz verba bardus ingeminet puer?

Ber. Pueri, senesqz debili feruntur manu,

Utriqz morbo mentis ægrotant pari.

Ne metue, cincti murice rubenti patres

Prætor, Quirites, Præsules contra latrant.

Cast. Subiecta parent membra si nutat caput.

Ber. Cum membra renuunt, frustra annuit caput.

44. At gestientem Alpinus huc vertit gradum, 44. Intrat Alpinus gestiens.

Hic læta forte nuncia exiliens refert.

Alpi. Fortuna ridet, prosper aspirat Notus,

Facilem Mudarræ Prætor affatum dedit.

Tandemqz nostræ credulus causæ favet.

Impostor hinc si possit arceri procul,

Io triumphe, vicimus. Cast.* Spumans adest

Minis Navarrus, ille venientem procul

Rejiciet, asperis pellet invitum probris.

Nav. Adhuc calesco, qualis erectus ingens

Sydera Typhoeus conduplâ vellit manu,

Audax tremendus, qualis Orion rubro

Insurgit ense, maria cum nimbis quatit.

Hic si propinquet hostis, hoc ferro cadet.

Nigr. Generose Martis pulle, Bellonæ pugil,

Nunc Martialis indolis fulgur micat.

Nav. Vin' hac machæra verticem Ignatî metam?

Vin' pugione viscerum scruter fibras?

Hæc nil recuset dextera. Alpi. Cohibe impetum,

* Furibundi intrant Navarrus et Nigrius.

Non hic aperto

Non hic apertum possit ultorem locus,
Nec satiat iras poena vindictæ brevis;
Cunctantiore nebulo supplicio ruet

45. Conspicit S.tum Ignatium ma=nent omnes.

Damnandus ore Judicis. Nav. 45. Lupus venit.
Corvus comantem arrige Leo iubas.

Scena Septima.

Ignatius, Quirinus, Navarrus,
Alpinus, et Nigrinus.

Ab aditu Præfecti verbis as-
-peris rejicitur Ignatius,
et Quirinus, Navarrus
et Alpinus ad eius
afflatum admit=
=tuntur.

Egreditur col=loquens cum Quirino Ignatius.

Igna. Cum nostra præsens capta fortunat Deus,
Si solus ille meta captorum placet.

Viso S.to Ignatio Navarrus trepi=dus aufugit, ab Alpino retine=tur.

Alpi. Lanista vilis sisto: quo curris lepus?
Hostem lacesse. Nav. Perculit mentem timor.
Alpi. Non aura toties mobilis, quoties vagus,

46. Offert illi pix=idem odoriferam magicam.

Hic mente nutat. Nigr. 46. Addet hic vires odor.
Incesse nunc et probra contorta ingere.

47. Aggreditur S.tum Ignatium.

Nav. Occulta vis retardat, 47. aggrediar tamen
Arcana pestis, subdole malorum faber.
Prætoris ædes ingredi limen reus?
Igna. Nullius ædes arbitri insontes timent.
Nav. Recede Mime crimina patefiunt tua.
Igna. Et tua Navarre Judici summo patent.
Severus ille cognitor causam omnium
Decernet æquo iure: decretum cave.

Nav. Jupiter

Nav. Jupiter manus fulminat. Igna. Miseret sed
Ex corde miseret. Sistis insontes reos,
Dum te tribunal mentis internum citat;
Vis innocentes tradere infami neci,
Dum te nocentem Jesum damnat nefas.
O anima coelo chara! Christus* lytron
Sanguinis amatis solvit, ingentis lucri — * Ostendit effigiem crucifixum.
Ne temne pretium: Blandus expandit sinum
Et tensa Christus brachia, ingentem vide,
Audi vocantem, dumque regressum tibi
Benignus offert, portus in mediis refer.
Incerta vita, limes est scelerum brevis,
Supplicia longa, termino poenae carent.
Nav. Vaticinus quo bubo feralis strepit.
Tibi ominare vultur. Incendit rogum.
Jam iam satelles, structa flagravit pyra. e.
Quir. Compesce verba, comprime minaces sonos,
Impune famam nemo proscindit patris.
Navar. Certamen optas? conferetur dexter manum. — x. Stringit ensem.
x. Ignave ferrum stringe. Quir. Dimittas rogo
Causam innocentis tegere Romanum decet. — 48.
48. Igna. Tibi tempera Quirine, refraena impetum — Tenetur ab Ignatio Quirinus.
Causam innocentis dextera tonantis teget.
* Si te Navarre laeserim, en pectus patet — *. Ad Navarrum.
Pro te paratum chalybe transacto fodi.
Nav. Flavo Megaera, demetam ferro caput
49.
Uno recisum verbere. Alpi. Furorem premo, — 49. Tenet Navarrum.
Recondo ferrum, cecidit in laqueos fera;
Huc, huc satelles, curiae infringit sacrum — x Intrat satelles.
Loyola limen. Temerat Astraea laresx.

Sat. Quis curiales

Sat. Quis curiales perperam turbat foros?

Alpi. Qui turbat urbem Ignatius. Sat. Victor polum
In vincla raptum ferrea stringam fera.

Sc.o. Abeunt omnes praeter Ignat. et Quirinum.

Ni sator amictus obstet: Alpinum vocat
Sociosq Praetor, rectoris nondum vacat. Sc.o.

Quir. Hac Roma patris? Hacine. Coelum finis?

Igna. Corrigere coelo quod repugnanti nequis
Patientia leve reddit. Effrani dolorum
Cedamus irae. sponte subsedit furor.

Exeunt.

Actus Tertius.

Scena Prima.

Praetor, Camillus, Ferrantius, Mudarra,
Navarrus, Alpinus, Castilla, Bert=
=riera, Satellites, Nuntius.

Sinistram de Sto Ignatio suspicionem
ingerunt Praetori Mudarra et
Navarrus. Incognitus adest Alpi=
=nus habitu militari: favet
alter Judicium, alter adver=
=satur. Triumphant
hostes, certamque
sibi victoriam
pollicentur.

Pra. Quae frons habenda fida si frontis fidem
Loyola fallat? gravior haud usquam sedet
In ore cultus: maior aut vultus vigor.
Potestne tantum fronte mentiri scelus?

Mud. Potest verende Praetor, atque adeo solet
Iniqua mens se clepere virtutis togâ.

Frons pura

Frons pura saepe candet, ubi mens est nigra.
Oris modestia fraudis est primus color.
Pra. Virtutis et lux prima. Mud. Si virtus adest.
Pra. Sine sole nunquam lucis effulget nitor.
Mud. Nitet doloso solis effigies vitro.
Pra. Sed agite, tantum quis probat testis nefas?
Sine teste crimen impetu vano labat.
Mud. Aurifera quotquot grana pistantur Tagi,
Quot vorticosas Sequanae lymphas bibunt,
Quot venetus ambit gurgite sonanti Padus,
Sat nota testes scelera Loyolae probant.
Ubique foedum dogmatis pravi lutum
Ut foeda sparsit vidua: haud uno in loco
Causam scelestus dixit. Infami nocens
Pridem flagrasset igne, ni furtim vagus
Hinc inde celerem saepe captasset fugam.
Pra. Hac nemo coram firmat. Mud. En testem inclytum,
Quem decorat altum stirpe laudata genus,
Virtus honestat, fama commendat proba.
Hic invocato crimen obiectum Deo
Firmabit ultro. Nav. Firmo, confirmo, annuo;
Aeterna testor signa stellantis plagae,
Aconita latè sparsit errorum vafer
Loyola mimus. Pestis infecit plagas
Longè diremptas. Ni statim poenas moduere,
Vereor eodem Roma languebit malo.
Quid reliqua facient membra si languet caput?
Pra. Ecquid videtur judices? Fer. Raptim volet
Denso satelles agmine, et rapiat scelus
Sacrum ad tribunal, vinculis oneret manus
Pedesque ferro,

Sedesq; terræ, mole sub vastâ gemat,
Nostriq; dubius calculum opperiet fori.
Ne gloria certum postis exitium parit.
Cam. Servante tantus fervor Astræa placet,
At nimia ne nos cura festinos agat
Astræa poscit. Ratio, ius, numen vetat,
Statuere quidquam parte inauditâ alterâ.
Hinc forte binas Iudici Iudex Deus
Concessit aures. Fer. Placida laudatur mora,
Vbi mora nullum placida discrimen creat.
Cam. Discrimen ingens celeritas præceps creat.
Fer. Contagiosus interim serpit vapor,
Quod restat? Vrbem perdet intactam lues.
Cam. Probetur. Fer. An non multiplex testis probat?
Omnes. Probamus omnes. Mud. Commoda dignis fidem
Romulee Princeps; nulla vindictæ valet
Inordinatæ flamma: non ardet satis
Cædis cruentæ. Cura dum tacet bonis
Communis urget; Cælitum per tot sacros
Quos Roma cineres condit augusto sinu,
Per ossa Divûm, per triumphantum vias
Sparsas cruore Martyrum supplex rogo,
Averte tantum colle septeno malum.
Ne glisat ultro comprime e templo luem.
Est vita Mundi Roma, terrarum salus.
Præ. Vbi severus Cæsaridi cultor iugi
Alpinus? ille primus obstruxit scelus,
Cur non adurget? Alpi. Mitis aufugit senex.
Dudum strepentes Vrbis excessus lares.
Pellitq; charum iurgijs fessus nemus,

Vbi perenni

Vbi perenni postulat fletu madens
Nil prisca pietas Roma nil damni feret.
Pra. Metum remittat. Roma nil damni feret.
Si proferantur vera supplicium brevi
Loyola pendet. Concita lictor gradum
Nostroque sisto vel reluctantem foro.
Ante tenebrosam Luna quàm noctem vehat,
Discent Quirites quam sit horrendum nefas,
Populos in atrum volvere errorum Chaos. x
Nun. Dum lite Praetor premis longâ diem,
Insolitus vrbem versat attonitam pavor.
Malè ominosas proijcit Coelum minas.
Trepidi Quirites tuta conscendunt iuga.
Huc Cupius ostro clarus et Procerum frequens
Fluxit caterva, teque iam pridem vocat.
Pra. Discedo, medio Phoebus vbi coelo stetit
Vos huc redite. Terminum liti dabo. Sc. 2.
Cast. Faustò. Ber. Beatò. Mud. Victima sub ictu iacet.
Alpi. Huius sacerdos victima plenos bibam
Libenter haustus. Mud. Roma terrifici gemat
Ostenta Coeli, Candidus nobis meat
Sine nube Phoebus. Agite dum Praetor redit,
Lautas paremus prandio laeto dapes,
Mens malè triumphat, ventre si vacuo dolet.
Ber. Eamus alacres. Alpi. Alia me cruciat fames.
Attamen eamus. Mud. Praedo festinus domum.
Alpi. Tu nos Navarre sequere. Nav. Maturè sequar.
Testor Tonantis Numen invitus sequor,
Me cœpta scelera vel renitentem trahunt.
Sed hæc scelestis poena non rarò sedet,

Vt non velit

x Intrat Nun=tius.

Sc. 2. Abeunt Praetor Judices, et manent Alpinus et Socij.

x. Postquam abie=runt caeteri.

Ut cum velit cavere, non semper queant. Exit.

Scena Secunda.

Cardinalis, Cupius. Tribunus militum,
Quirinus, varij Proceres Romani,
Praefectus Urbis &c.

Diducta cortina superioris tabulati inter
inter nubes crebra fulgura, et duo ex-
-portantur exercitus. Alter signum
refert Draconum, alter Ecclesiae
claves. Inter se dimicant et Dra-
-conis exercitus profligatur. Vic-
-tores laborum appendunt soli
fulgido Jesu nomen ambienti
Varie disserunt de his portentis
Ro: Proceres. Quirinus dum hinc
splendorem S.ti Ignatij eiusque con-
-tra Lutherianam haeresin vic-
-toriam nititur colligere
irridetur.

Quir. Cur purpurate praesul, cur Proceres citum
Glomerate gressum. Mollis hic cirrus tumet
Unde emicantes Martis aerij globos
Spectare liceat. Card. Cernis abstrusum nigra
Ferrugo solem squallido ut velet situ?
Quid tanta possunt omina. Quir. Perrumpes tubo Sc2.
Sc2. Praebet tubum opticum. Remota Praesul spatia protenso leges;
Card. Ni fallor aureis clarior Titan notis
Sensim nitescit; reciprocat clarum iubar,
Sensimque Jesu nomen augustum refert.

Trib. En saeva

Trib. En sæva contra Regia pugnantum fremit, Jaculantur in solem.
Jamq; volat undiq; ferrea telorum seges.
Tonuere mari missilis nimbus sono.
Lacessit auras: revolat occulto impetu
Suasq; certo vulnere auctores ferit.
Quir. Altera propinquat turma, progenie nitens
Pugnaciore, reddito petito dabit.
Auxilia Phœbo, conferet præsens opem. 53. Pugnatur in superiori tabulato.
53. Card. Crudescit ingens pugna, spectemus silo.
Tam multa longas vix per annorum vices
Portenta vidit Roma. Bene vertat Deus
Ultorq; iustus merita condonet flagra. x Intrat Præfectus urbis.
Pref. Salvete Proceres. Card. Quantus hic Romam pavor,
Quam trepidus horror omnium mentes tenet!
Prodigia nostris? Pre. Martios vidi greges
Liquida secantes arva, belloq; offeros
In se ruentes: bina radiabat cohors,
Hos anteibat Aquila fulminei Jovis
Velox satelles, clavis ac gemina Petri:
Turbabat illos sibilis centum minax,
Repullulascens hydra: cæcitamen brevi
Uritur et hydra turba famulatrix cadit.
Victrix, cæterva, bina iam Phœbi rotis
Trophæa fixit, nomen in medio micat
Jesu colendum fulgidâ cinctum face.
Quis tanta rerum prodigia vates canat?
Quis involutas explicet fati vias?
Quir. Liceat profano, Principes vati loqui,
Quod mente facrum volvit hæc liquido reor
Constare sensu: fida quæ clavis Phalanx

Aquilamq;

PONTIF. UNIVER. GREGOR. ARCHIV. IHS

Aquilamq; sequitur, coetus est Christo sacer.
Clavigera pronus iura Romulei patris.
Fidusq; sceptra Regis Austriadum colit.
Ferale virus Haeresum contra vomit:
Multiplice foetus ore nequidquam Draco:
Ruent sequaces asseclae, et victas dabunt
Domum sacrorum praesidi summo manus.
Fard. Non certiora panderet Clario loquax
Vates recessu: sacro quid porro novus
Portendit ille Phoebus. Quir. Arcana magis
Hoc involutum tegmine augurium latet.
Id veritatis certior Judex fluens
Evolvet aetas. Saeculi clarum sui
Loyola sydus lumine recenti micat,
Ut Phoebus alter, lividae solis hydrae
Frustra petitus tollet invictum caput:
Jesuq; lato nominis sparget decus.
Pux. Non vera semper doctus Aonia chely
Apollo cantat. Saeculum clarum sui
Loyola sydus. Quir. Nocte depulsâ brevi
Longâ micabit luce. Crib. Tenebrosam prius
Aurora noctem ducet, et vespere diem.
An nigra coelum sydera coruscum tenent?
Quir. Titanum ictu luget interdum nigro,
Tenet populum Loyola. Pux. Justitiae rogo.
Quir. Virtutis igne. Pux. Si sapis sontem fuge.
Quir. Sequar innocentem. Pux. Lubrico pendes loco
Recipitur aegrè fama si peccat semel.
Pra. Hodierna statuet exitum liti dies;
Nunc actuosus avocat causae labor./.

Scena tertia./

Scena Tertia. 3

S.tus Ignatius. Volsus. Vitus.
Franciscus, Adolescentuli.

Volsus Patri Ferranto parvo indici dissimilis, aliiq[ue] adolescentes pii S.tum Igna. hortantur, ut fugâ sibi consulat ad discrimen capitis vitandum. Eos salutaribus mo=monitis Vir sanctus imbuit. Inter eos potissimum Volsus commovetur ad rerum humanarum con=temptum.

Vols. Hic cardo rerum pendulum versat statum.
Fugam capesse. Igna. Temno ventorum minas
Cum superus arcet turbinem Favonius.
Justam indecora dederet causam fuga.
Vitus. Fidas latebras quaere, dum melior tibi
Fortuna spiret. Igna. Lateat in tenebris scelus
Virtus tenebras lucida invisas habet.
Fran. Mox forte crudas lictor injiciet manus,
Sic fama spargit. Igna. Murmure susurrat levi
Plebeia semper ora. Plebeios timet
Quisquis susurros, flabra foliorum timet.
Fran. Forte augurantur vera. Igna. Non multum capax
Terret satelles, nulla si mentem ream
Admissa terret noxa. Tibi vallat latus
Custos fidelis, vita si scelere vacat.
Munimen ingens cordis est puri quies.
Vols. O! sors ~~[illegible]~~ fausta! quam varias agunt
Timore lusus!

Timere lucet? Interim nobis sedet
Vim vi retundere. Igna. Innocens nullis eget
Justitia telis, improbos munit chalybs,
Meliora ferro tela propugnant bonos.
Sols. Quid si tumultus ingruat. Igna. Vales, sacrae
Spes magna Romae, vanus abscedat timor,
Nostros tumultus appetet nullus lares.
Abite laeti. Sols. Pauca securae prius
Praebe salutis monita. Igna. Paucis accipe.
Praesens fugaci vita praecipitat pede:
Aeterna firmo vita consistit gradu.
Fugax voluptas; divitum curae graves.
Apex honoris lubricus, amarae brevis
Dulcedo maior. Stabile solamen Deus.
Haec pauca mentis fidus asservet penus. *Abit.*
Sols. Me vox beata perculit. Non tam gravi
Venator ictu figit Erymanthi pecus.
Spiramen artus quamdiu vivos reget,
Tenere dicta, pectore recondam memor.*
Ignavis ergo copia, voluptas, honor,
Vita fugitiva, munde simulator vale.

*. Legit ex pugillaribus Igna. monita, tum digredit.

Scena Quarta.

Alpinus, Navarrus, Nigrius.

Remotis mensis, hostes S.ti Igna. satyricum ducunt tripudium ad irridendos ludos Quirini. Quid Lutheri et Calvini sectatores molituri sint in S.ti Ignatii socios in eo tripudio repraesentatur. ficta vindicta simulacro non satiatur Alpinus.

Alpi. Aufer te

Alpi. Auferte mensas; libero indultum satis. Aperitur a tergo scena surgunt protinus a mensis.
Noctu bibemus largius, sobrium caput
Mensi supremus poscit hodierni labor.
Cast. Foris cavemus ante: dispexit breves
Moreas Mudarra, Roma Lutheri procax
Ne ludat hydram impune: *Romanos hydra *. Se vertit ad Navarram.
Lutheriana ludet. Alpi. Abrumpat moras
Quid adhuc Navarre fluctuas! Nav. Moeste premor
Praesagus omine, tristis augurii tamen
Ignoro causam. Alpi. Tempera Nigri chelyn
Dispelle curas. Nigr. Plectra mulcerent mea
Inhospitalem Caucasum, et silices pigras
Quas sub nivali sepeliunt Alpes iugo.
Vin' dithyrambos Martios pulsent fides
Queis infurentes Teutonum pubem ciet.
Lutherus oestus! Alpi. Classicum Martis placet 5.4.
Pectora Gradivi fervidi flammet calor Fidibus simul at vero canit Nigrius, carmen Lutheri ad Germanos rebelles.
Quem mox cruore Hispanus extinguat suo.

5.4. Arma bellicosa pubes.
Bellici propago Martis
Arma praeceps arma clama
Arma demens arma freme
Fulminantis instar Austri
Detonantis instar Euri.
Sume me ferente signum
Dite classicum sonante.
Perde Caesarum coronas
Verte Praesulum tiaras
Ara nulla stet superstes
Nulla proximum superba

Aemulentur

Æmulentur templa coelum.
Vngue vulturum rapaci
Scindo, findo marmoratis
Ossa coelitum sepulchris.
Perge miles impudentis
Ære frontis, et penates
Vre, frango cenobitum
Claustra Virginum refringe,
Ingemat dolore tellus,
Sanguinosa stagnet unda,
Lachrymosa manet imbre,
Vltimus labor supersit
Vt Roma ruat, Loyola ruat.

Nigr. Hos Martiales saepe decantat modos
Lutherus. An non pectori Martem sonant?
Nav. Rebullit ira, rursus horrentem ferox
Anhelo pugnam, prodeat Orion licet,
Aut ipse magno natus Alcides Jove.
Alpi. Bellax Achilles marte: Dardanius tibi
Non deerit heros, Troia Loyola est tua. (55c.)
Cast. Tacet theatrum, ludus in scenam venit. *

55c. Intrat Castilla et Mudarra.
* Sonat musica.

Argumentum ludi.

Tripudium Satyris constat. Prodeunt tres de utroq; latere. Aperitur deinde scena a tergo, et inter duo phantasmata apparet hydra; phantasmata Lutherum, et Calvi=num repraesentant, hydra haeresin. vario saltatur, iterumq; aperta scena plures nigris vestibus induti, iniectis vinclis eos trucidant satyri, quo porten=ditur, plures e societate ab haeresis mac=tandos.

Mud. Haret

Mud. Placet chorea! Alpi. Nobile inventum placet.
Mud. Eat superba Roma, nunc ludos agat
Nostraeq; temnat impetus vanos hydrae.
Inveniet illa nobiles tandem duces.
Metuenda Romae sceptra, Lutherum efferre
Se sublevantem capite, Calvinum pari
Sese erigentem vertice. O quantos agent
Ambo triumphos, cladibus quantis furent!
Loyola ferios Marte perpetuo tuos
Stringent, cruriq; victimas lete dabunt.
Alpi. Agite sodales, ultimam gravi manum
Addamus operi: finis impositâ beat
Opus coronâ: pronus ex alto imminet.
Ruiturus hostis leviter impulsus cadet.
Postremo si quae Daedalo condis sina
Consilia Nigri prome. Nigr. Nostris annuit
Fortuna coeptis, fateor, urgenda est tamen:
Nam caeca dubiam semper invertit rotam.
Ante omnia manus Judicum fulvi grava
Pondere metalli: vena dives ferreos
Expugnat animos. Alpi. Vade veloci via
Castilla tenta Judicum solers fidem. sc. 6. — Abit Castilla./
Nigr. Dein tumultum ventilat turmâ levi
Juvenum Mudarra: facile Loyolae caput
Retorta feriet culpa. Se comitem ferat
Berrena, coeptas ipse sufflabo faces.
Causam Navarrus revolat attentus domi...
x. Tu nota Procerum limina interea subi — x Ad Alpinum./
Animosq; capta: veritas cessit foro
Placida favoris aura Judicium regit.

Abeunt omnes praeter Alpinum, et Nigrum.

Alpi. Se quisq;

Alpi. Se quisq; raptim munere accingat suo.
Omnes. Citi volamus. Alpi. Niger te paucis volo.
Nigr. Parere verbis ecce me promptum tuis.
Alpi. Vacatne sedes arbitris. Nigr. Sedes vacat.
Alpi. Ut video pectus fraude fæcundum geris;
Animosq; versas mobiles pulsu levi
Partes in omnes. Arte num simili potes
Ciere Ditem? Nigr. Potero, quid Ditem rogas?
Alpi. Me sera torquet ista vindicta mora,
Præcipitat ira. Nigr. Sera nunquam quæ venit
Vindicta tandem certa. Alpi. Nostris interim
Celerare cædem. Nigr. Nescio, Superi vetant.
Alpi. Votis Olympus semper obsistit meis!
Potesne saltem cædis optatæ famem
Saturare spectris? Nigr. Spectra quæ demens cupis?
Alpi. Adesse coram cupio simulatum levi
57. Ostendit illi vultum Ignatij in speculo. Ignatium umbra. Nigr. [57] Vitreo dirum caput
Hoc cerne speculo. Alpi. Cerno luctificum caput
Devota Dyris ora. Recipera furor
Incendo, torqueo, spiculo ignito cremo,
Igne Phlegethontis viscerum fibras coquo;
* Mordet sæpius speculum. O si liceret vera* mordaci semel
Ora lacerare dente. Sed dentem fugax
Imago ludit. vana furibundum nihil
Vindicta pascit: plura meus ambit furor.
Nigr. Quæ plura demens postulas. Alpi. Ipsum potens
Hunc impotentem sisto, si facias, meam
Tibi fidus animam pignus æternum offero.
Nigr. Accepto gratum pignus: at nequeo tua
Explere vota, semper Aligerum chorus

Denso tuetur

Dorso tuetur agmine invisum latus.

Alpi. Imbellis Orco. Robus infirmum Stygis,
Simulachra saltem viva Loyola refer.
Vmbras lacesse carmine. Nigr. Experiar meum
Si forte carmen audit umbrarum arbiter.
Imesq; vulgus linquere penates finit.

Duct in orbem circulo canit Nigrius. /.

Huc silentum parva pubes
Stirps inani nata somno,
Noctis umbræ, nigra pubes,
Huc adeste, iubilansq;
Aëris fugatis auras
Conglobate, stringite.
Pallido Loyola vultu,
Squallidâ Loyola veste,
Fictus auris, fictus umbris,
E sopore valle ductis
Nostra moestus tecta visat
Ista visat limina.

Apertâ scenâ variæ prodeunt umbræ, in ijs S.to Igna. similis. /

Nigr. Assensit Orcus, audior; tellus hiat;
Alpi. Adest, adest, lugubre, funestum, horridum,
Ferale spectrum: surge nunc toto impetu
Alpina in iras, surge, sopitos cie
Furoris ignes, integra vires dolor.
Incesse veris fictilem vultum probris.
O vile terræ pondus! O odium meum!
Egon' Architectus sceleris? ego doctis rudem
Involvo plebem fraudibus, fidem impio
Profano Romam dogmate, errores sero?
Verberea lingua! lingua prædatrix meæ
Iniqua famæ. Scilicet Romæ probrum,

Lamea pestis,

Cernæa postis, plebis incautæ lues,
Turbo pietatis, curiæ labes, furor.
O furia pectus ure. fulmineum rota
sc 8. frustra tentat umbram confodere. — Nunc mortis ictum, percute, trucida, fode; sc 8
Heu vanus auram quatio, fugitivam peto
Insanus umbram, verbera in cassum libro,
Itane meas sine cæde vitabis manus?
. Labitur in genua primum, tum in terram. — Ah Nigri flammor, glisit irarum febris.
Succumbe Nigri, cædis emoriere siti. sc 9.
sc 9. Accurrit Nigrius eumq attollit. — **Nigr.** Pulsata crepuit janua furentem exue
Compone vultum. Cedite hinc Lemures, citas
Vertitur hic theatrum in scenam communem; — Vanesce in auras umbra. **Alpi.** Quis pulsat fores?
Nigr. Judex adest Ferrantus. **Alpi.** Haud facile tumens
Resedit ira, necte paulisper† moras,
† Abit Nigrius. — Jam me paratum sisto. 60 Crudelis dolor!
60. Intrat Castilla. — Quanto inquietum pectus impulsu foris?
Cast. Tardus moras abscinde; Ferrantus vocat.
Marmore Camillus durior, totus riget,
Auriq nulla tangitur flexus stipe.

Exeunt.

Scena Quinta.

Princeps Parmensis, Milites, Militum Tribunus, S.tus Ignatius, Proceres &c.

Princeps Parmensis in Germaniam profectus ad Caesarem cum milite contra Lutherum, se suumq exercitum S.ti Ignatij precibus commendat; comprimit malevolam linguam Tribuni. Miles ad prœlium exercetur.

Prin. Vetusta

Alloquitur milites.

Prin. Vetusta proles Romuli Æneadûm genus,
Melior Petri propago Christiadum vigor,
Cumulate priscam decore virtutem novo,
Cedat recenti gloriæ nomen vetus.
Mens utriusque domitor Imperij ferox
Auxilia Cæsar vestra Romulidæ rogat.
Tumultuantes Saxo Luthero duce
Agglomerat acies; cornua attollit tumens
In bella Rhenus. Non triumphati semel
Romana rursus pectora rebelles timent.
Trib. Fastus superbos Roma, nec priscos ferox
Submisit animos: fervet in venis adhuc
Priscus Gradivi sanguis, et patrius vigor.
Prin. Cras ubi rubentem croceo Tithoni torum
Aurora liquit flava, prope Tybris vada,
Qua pons superbi fluminis dorsum premit,
Jussæ cohortes confluant, late jugis
Campisque currens fluctuet ferri seges.
Canora signum stringet abeundi tuba;
Mentes citote fervidas; pulchrum est brevem
Longâ parasse gloriâ vitæ ambitum.
Trib. Tantum Quirites auspicem sequi juvat.
Ultro pericla poscimus: Mars est Jovis
Dum Martis onera lenit exemplum Ducis.
Prin. Incerta Martis alea, incerta vices;
Fortuna nusquam levius inversum color
Alternat orbem; mente placandus piâ
Qui stabile cæcæ sortis arbitrium tenet.
Ut ergo certum casibus dubiis exem
Ferat benigno Numine, piorum sedet

Passim rogare

Intrat Ephebus. Passim rogare vota Loyolam puer
Accurso raptim: proximas aedes habet.
Trib. Supporta Princeps colloquia cautus fuge.
Prin. Linguae malignum cautus evita probrum
Caro Tribuno, nota iam pridem tibi
Virtus decusque. Trib. Fama sceleratam capit.
Prin. Adversa carpit invidia Virtutis decus
* Semper tenebris impetit livor* suis.
Intrat Nuntius. Nun. Te chara coniux, coniugem charum iubet
Valere Princeps. Literas erat legi.
Prin. Haec augurabar. Lumen Ignati nequit
62 Proprius videre Roma, disiuncta vident,
Proijcit Tribuno literas variarum civitatum Italiae. Urbesque mirantur Italo sparsa solo. 62.
Habete pectore credulo vulgo fidem.
(Ruind. lib. 21.) Intrat Ephebus cum S.to Ignatio. Ephe. Princeps adest Loyola. Prin. Mi salve Pater,
Salve cadentis haeresis terror minax,
Salve fidelis columen electum gregis.
Igna. Haec redde decora Patruo Princeps tuo:
Mihi decus unum Patrui imperium sequi.
Prin. Viden' manipulos ferreo horrentes die,
Pristaque anhelos laudis et pugnae asperae
Ferocientes arma Luthero parant
Sorori sequentes castra. Cum clarum iubar
Phoebus reduxit crastinus, prompti viam
Inimus alta montium versus iuga.
Prosequere faustâ dexter abeuntes prece.
His inter armis: precibus instructus pijs
Per densa miles tela securus volat.
Igna. Auribus secundis ite, bellantes regit
Spectata belli causa: nec iustae preces

Nec vota deerunt

Nec vota decrunt nostra. Prin. Quas grates agam
Hac mente dignas? Sape nunc læto gradu
Tarpeia turmæ frandita: propinquo foro
Spectacla Romæ ludicri Martis dabo
Superesse natis patrium robur senes
Discant Quirites. Mox adero; pronis Patrem, 63.
Aquilis adora signifer, miles genu,
Supplex, Tribuno dexteram Patris colo,
Praeibo. Igna. Princeps parce. Prin. Mi Pater sine.
Nun. Ad Vaticana summus Ignatium iubet
Adesse tecta Pastor, affari cupit.
Igna. Parere promptus advolo. Prin. Citatis votis
Comitabor una. Igna. Sceptra qui mundi regit
Pij favorem Principis penset Deus. Abeunt.

63.
Signifer Sto Igna. submit=
=tunt Aquilas,
milites trans=
=euntes genu
flectant.
Princeps et
Tribunus manu
eius osculantur.
*
Intrat alius
Nuntius.

Scena Sexta.
Castilla, Florentius, Alpinus,
Nigrius.

Castilla, Alpinus, et Nigrius Floren=
=tum judicem domis corripiunt.
De filij fugâ ad Stum Ignatium
ille a malo Dæmone præ=
=monitur.

Cast. Non æqua meritis fateor, ex parvo refers
Iam pauca consu: ditior posthac penus
Maiora solvet; interim captam ratus
Vertere telam, capta ne censum fora
Iam rete fugiat. Flor. Citius ex fati videns
Fugiet Leonis fauce. Testor sydera
Hodie litabit sanguinis plenum tibi
Florus hausto.

Intrat nume=
=rans pecuni=
=as.

Intrat Alpinus. +

64. Plures addit nummos./

*. A latere./

Iberus haustum. Alpi. Dignus hoc vultu rape.
Nigr. Merces sequetur alia: tibi fulvum requit
Iterus metallum. Alpi. Repete festinus lares.
Revise chartas. Florin. Auream liceat prius
Exosculari dexteram redolet manus
Quae fundit aurum. Nigr. Curre velox via.
Reverte Judex, raptus Ignati dolis
Inire tacitam Natus attentat fugam.
Flor. Mactabo ferro tibius imprudens rape.

Scena Septima.

Volsus, Ferrantus, Satelles.

Volsus adolescens S.ti Ignatij monitis excitatus, occinnit mundo ultimum vale. Conqueritur de Ferranti Parentis crudelitate. Meditatur fugam e Parentis domo, ut se S.ti Igna. socijs adiungat. In via intercipitur a Ferrante. /:/:/:

Aperta scena Volsus in parvo cubiculo solus apparet./

Proijcit a se Poetam quem legebat, sedensque ita fatur./

Vols. Tu mihi Thalia blanda, tu mollis mihi
Loyola Phoebus: Intimi cordis moves,
Quatisque chordas, intimae mentis sonis
Agitasque fibras. Ultima retinere memor
Adhuc salutis monita. Quid nocte moras,
Quid cesso trepidus? pareo; monentem sequor.

Canit./

Ite doloso gravida luctu;
Fragili bullae tumidae vento;
Curaeque graves, nugaeque leves
Hinc ego lenibus vecta quadrigis
Via paupertas aethere nata,
Hinc ego blandis condita pennis.

Vasta voluptas

Casta voluptas edita coelo.
Heu quot foedo gurgite raptos
Per fallacis Cypriae prata,
Per limosi iugera Pluti,
Per praerupti culmen honoris,
Pronos imum Ditis in antrum
Mundo volutas non redituros.
Meat illinc candida fonte
Pietas caelebs, liquidoque beat
Sceleris puras nectare mentes.
Avita fugax lubricaque vale,
O vita tenax stabilisque veni. Surgit.
Sed quid ego laetos modulor arguto modos?
Loyola maestus triste dum fatum gemit.
Heu veritatis umbra! quae terras tenet
Fraudatque mentes! noxius nigro Chao
Erupit error, quodque in me gravius ferit.
Error Parentem caecus invasit meum.
Miserande, caece, tetrice, infelix Parens.
Quid mente volvis? corde quid versas truci?
Ignatium Orbis lumen, atque Urbis decus
Sternere nefanda fraude, probrosa nece
Prosternere audes? Ille quod tantum nefas?
Quod machinatus crimen? Afflictis salus,
Solamen aegris, larga pauperibus manus,
Foedi levamen carceris, veri iubar,
Claudique fulcrum, virginum castus pugil,
Portus pudoris naufragi, Romae Pater.
Haec dira nempe scelera Loyolae truces
Merentur iras, vincla, paedorem, necem?

Perosa teneris

Perfida terris fugit in coelum fides!
Sed esto, perimat Roma, perfundet, premat,
Morientis ossa, decora viventis terat.
Meliora tristis fata praesagit dolor.
Vivet, perennis vivet, insidias fori

65.
Exuit se splen=didis vestibus vestemque pullam induit.

Evadet hostis, induet lauro caput.
Quicquid sinister interim casus ferat
Adibo sanctam tacitus Ignati domum.
65. Abite nugae splendidae, ex humeris procul
Fastuoso pondus: vilius tegmen placet.
Ne forte durus pendat absentem Pater,
Me pulla vestis occulet coelum fave,

*Intrat Ferr=rantus stricto ense insequi=tur natum.

Tuque imperatrix Caelitum Virgo fave.
*Ferran. Quis hinc fugacem clanculum exportat pedem?
Siste fugitive, siste, nomen indica,
Ostende vultum verbero. Vols. Charum, Pater,
Agnosce natum. Ferr. Proditor non es meus.
Vols. Agnosce Volsum Genitor. Ferra. Agnosce Nothum.
Sicciné parentem deseris? sic me fugis?
Petisque vetitos hostis invisi lares?
Vetita, sceleste, tecta Loyolae petis?
Vols. An hostis ille splendidum Romae iubar,
Firmumque mundi robur. Ferran. Obgannis puer,
Huc, huc catenas, compedes, funes citi

Intrant satel=lites Volsumque ligant.

Ferte servi, stringite fugacem, gemat
Sub mole servi, reddite cruentum flagris.
Vols. Infligo Genitor plura, non renuo pati
Loyola docuit. Ferra. Fugere num docuit domum,
Gremiumque Patris, Matris amplexae sinum,
Ulnasque tuorum spernere; imprudens puer
Auferte nigro claudite revinctum specu. Actus 4.ti

Actus Quartus.

Scena Prima.

Candidus, Ignatius, Quirinus.

Severioris in posterum fortunae
futurosum promittit Candidus.
Tradit S.to Igna: literas Navarrae
quas ille quondam cum sum=
=ma eius laude perscrip=
=serat. His postea literis
in Judicio convictus est.

Can. Huc usque tristem voluit ambiguâ vice
Lusisse fortem fortis arbitrio potens.
Caros putabat Roma fortunae iocos
Quos mente lusit provida ex alto Deus.
Jam turbulento lusui in altum fatis.
Dubijs recedat passibus pallens timor,
Atque luctus se pandat scenâ nova. 66.
Novum theatrum pateat: Hyperion redux
Formosiorem capite depexo comam.
Annuit Olympus. Ecce blanditur tibi
Loyola caelum mitte blanditur solum;
Et Vaticano mitior nullus Patre.
* Viden' ut aperto stringit Ignatium sinu?
Stringet fovetque Patris exemplum sui,
Pia mox sequetur Roma, mox orbis piâ
Supplex averrâ pronus Herorem colet.
Sic versat hominum fata, fatorum arbiter,
Quos terra tollit, numen iratum premit,
Quos terra calcat blandiens numen levat.
Nec fata Christi miles admirer tua,
Dum tollo

66. Abrata scena convertitur in laetiorem faci=em. Caelo ito irradiante solo, pulchrius emicuit.

*. Apertâ scenâ cernitur Pontifex S.tum Ig. amplectens.

67.

Ostenditur in superiori tabulato B. Virgo, et plures e societate syrmate oblongo tegens.

Dum tollo celsum lumina in Coeli Tholum,
67 En Imperatrix Coelitum aetherea sedens
Sublimis aulâ syrmatis vasti cyclo
Jesu cohortem cingit; hinc tutus patet
Zephyro favente portus, aspirat quies.

Altero genu flexo B. V. affatur.

Augusta Mater, filij Augusti Parens,
O Virgo Mater pergo, prostratos tibi
Tuere servos, candido gremio fove.

** Coronatur quidam a B. V. qui S.tum Ign. repraesentat.*

Bene est, propinquat palma, sydereis prope est
Corona* gemmis texta. Jam tempus monet
Ut nube pulsâ retegam impervius dabo
Priscas Navarri littoras: surgit gradus,

+ Intrant S.tus Ignatius et Quirinus.

Hinc ad triumphum primus. Advenit.+ loquar.
Quir. Coeno volutam sortis inversae rotam.
Igna. Inane nomen sortis et numen fuge.
Deus orbe ludit verus, illius pila
Humana gens est providos ludos agit.

68 *Accedit ad S.tum Ignatium.*

Can.68 Colende salve Mysta Longaevus senex!
Properare tabellas misit has, credo, tibi.

** Legit literas Ignatius.*

Ign.* Non te fefellit; nomen inscriptae meum
Ferunt tabellae. Quir. Petere si tantum licet
Ephebe nomen, fare; quae patria tulit,
Qui te parentes? Can. Candidus nomen mihi,

69. *Certas literas tradit Quirino.*

Parens Coeâ stirpe, non humile genus,
Opumque dives genuit. Ign.69 O Coeli favor!
Quirine specta. Dulcis o mundi sator!
O fons bonorum semper exundans bonis!
Unde immerentem dono inopportato beas!

** Subtrahit se Candidus.*

Cernis Quirine? Numen afflictis adest,
Quid stupes haeres? Quir.* Posse vix fieri reor,

Quod cerno

Quod cerno factum. Corripit mentem stupor;
An hæc Navarrus scripsit? Ign. Hæc scripsit, lege — *Ostendit alias litteras.*
Quas misit olim litteras. Quir. Eadem manus
Mirmillo fœdus proditor vilis sibi
Fallax tetendit nocte. Procumbit miser
Suo peremptus ense. Vicisti Pater.
Ign. Deo rependo gloriam; vicit Deus.
Quonam recessit Nuntius? Quir. Tenues puto
Velox in auras cessit. O quantum iubar,
O quam modestus ore radiabat nitor!
An lapsus alto penniger venit polo?
Ign. Non hæc movetur sordidi pondus soli
Terræque vermis. Quisquis at tandem fuit
Illi sequamur. Quir. Hunc sequar lætus Ducem.

Exeunt.

Scena Secunda.

Mudarra, Nigrius, Celsus, Fratiscus,
Vitus, Ferrantus, Satelles &c.
Chorus iuvenum S.to Ignatio ad=
=versantium &c.
Mudarra, et Nigrius lascivioris
vitæ adolescentes variis
oblectamentis detinen=
=tur contra S.tum
Ignatium conspi=
=rant.

E vallo um=bifera ex=eunt.

Mud. Hic molle pratum floridi argento nitet
Auroque veris: agite festivo solum
Pulsate gressu, blandus invitat locus:
Invitat ætas viridum arvorum decus.

Cho. 1.us Nectant

Prodeunt vernis corollis cincti./

Cho. 1us Nectant corollis tempora rubentes rosae
Anni vernantum floridi restituere potunt.
Cho. 2us Pungens facessat spina: spinarum satis
Curae senilis, firmius et aevum dabit.
Cho. 3us Jam flore primo geminati aetatis virent.
Odi laborem ferreum, tenerae manus
Non bene fatigat durus attrita labor.
Mud. Quos audio sonos? proximus pulsa choly 71.
Resultat hortus, murmure canoro strepit.
Num forte sonis mobilibus festis varient?
Cho. 4us Adeste socij; pollice insueto fides
Cantor peritus tangit. *

71. Pulsatur interea che=lys./

**. Sternitur re=liquus iuvenum chorus in alia valle./ Canit Nigrius ex horto./*

O flosculi tenelli,
Decora Romae germina,
Aetatulam viventem
Voluptas blanda mulceat
Senile cum et aevum
Acerba cura pondere.
Nunc ergo mens edaces
Repellet aegritudines.
Et interim iocosis
Laeti choreis plaudite.
Cho. 4us O gratum melos!
Quin ergo festos plaudimus laeti choros?
Nigr. Quae strata molles inter herbarum toros
Hic video busta? Cho. 1us Sunt triumphantis urbis
Antiqua Romae numina. En pulchro Cypris
Confracta collo, mutilus Pluto iacet,
Honosque truncus. Mud. Roma quam felix fuit
Cum coleret istos thure libato Deos.

Prodeunt in scenam reliqui cum Nigrio. In ingressu is antiqua statuarum busta reperit./

Eriguntur statuae./

Nigr. Simulacra

Nigr. Simulachra quondam culta, nunc tantum premit
Calcatq; vulgus. Mente meliori fugax
Attollit aula. Credite, incauto dolo
Pietas iuventam primævam per iter rapit.
Solita paterna signa dum primo tepet
Calore sanguis, frigido torpet gelu
Iners, sopitus nullius gaudij capax.
Cho. 2us Adhuc voluptas mollibus ridet genis.
Cho. 3us Blanditur ore Pluto. Cho. 2us Sublimes Honor
Molitur ausus. Nigr. Pergite beati, suum
Sibi quisq; Numen patrio ritu legat.
Aurea resurgent sæcla. Cho. 3us Mihi Pluto placet.
Cho. 2us Mihi Voluptas perplacet. Cho. 1us Et Honor mihi.
Nigr. Suum celebret quisq; iam lætus Deum,
Chorusq; plaudat. Cho. 4us Plectra tu fidicen move, Sex tripudi-antur duo ad singulas sta-tuas: præeunte tripudio.
Et tange Phrygios pectine citato modos.
Cho. 1us Fori beati! mille suspendant trabes
Dulces vetantem vividæ ætati iocos.
Mud. Impostor unus obstat et spolio latet
Fallax ovino. Cho. 4us Dira laniatur fera.
Cho. 3us Defessa pereat bellua. Cho. 1us Necetur lupus.
Mud. Loyola prohibet. Cho. 3us Juro nocturnum Jovem
Loyola toto concidet stratus meo.
Cho. 2us Meâ peribit dexterâ. Cho. 1us Occumbet meâ.
Mud. Ille tenebrosas vellet in latebras agi
Tristem iuventam, ferreo rigori iugo,
Macie necari, pondere laboris premi,
Pallere studijs, verberis tundi flagris,
Blandi Tyrannus otij, durus Cato
Censor, suæ orbis, puberum immanis: Nero.

Et pulchra

Et pulchra fraudem larva pietatis clepit.
Cho. 1us Quae via nocendi, fare, delebo luem.
Mud. Hic facile cautum suggeret fidus modum.
Nigr. Aequato plano cantabis tortum salo,
Larvato Mimi nomen, obeuntem vias
Stipate probris: sistitur hodie reus:
Adeste crebri, tollite insanas simul
Ad astra voces: Judices terrent minae,
Clamore forte subrutus vestro cadet.

72. Ex alia vallo prodit alter puerorum chorus Sti Ign. faventium.

Omnes. Nos exequemur jussa, tu Ductor praei.
Cho. 2us 72. Quae turba contra prodit? Mud. Ignati schola.
Cho. 3us x Colis petamur. Nigr. Dabitur irarum locus,

x Subducunt se paulisper in vallem.

Subducito gradum. Cols. Quod placet ludi genus?
Certare colori vultis in gyrum pilâ?
Fran. Certemus, umbra sola praecipiti favet.

73. Aspiciunt statuas manium deorum iterum eversas.

Vitus. 73. Quae cerno monstra? rursus invisum caput
Eversa pridem viribus nostris levant!

x Accedunt ut iterum deijciant chorus ex utraque parte prohibet.

Vertantur iterum x monstra Phlegethontis nigri,
Devota furijs decora. Cho. 2us Imbellis Phalanx,
Antiqua noli vertere audaci manu
Monumenta Romae. Cols. Falsa calcamus Deûm

+ Deijciunt iterum

Simulachra. Cho. 2us Coluit Roma. Cols. Nunc Christus colit
Spernitque Roma. Fran. Vertite, + o terrae pudor.
O probra Romae! Vitus. Grande saxorum volat,
Huc, huc sodales, alia saxorum strues.

74. Aliquandiu pugnatur saxis et armis; intrat Ferrantus cum Satellite.

Cols. Placat furorem lenitas. Serij truces
Vitate ripas. Vitus. Vim 74. repelli vi licet.
Ferra. Periculosas Urbe quis turbas ciet?
Dirime satelles agmen, autores cape.
Quem sauciatum cerno? Scipionem meum!

Quis nate vulnus

Quis nato vulnus intulit? Tho. 2us Fratrem vide
Hic inter hostes ceteris inhumanior
Rapax ut Auster saevijt, caeco furor
Me strinxit ictu. Ferran. Perdite, ingrate, impie,
Longus parentum luctus, hae lachrymae piae
Meruere matris, liber ut vinclis nova
Mox aggravares scelera: fugiendi piget.
Donaste crimen: omnia expelles simul
Nefande fratricida. Cels. Non feci pater.
Tho. 2us Per astra fecit. Ferra. Fronte ferratâ negas.
Testante fratre crimen: aude 1^{se} nunc mucro
Scrutare fibras improbi. Cels. Insonti pater
Ah parce Nato. Ferra. Nomen abscondet patris
Matrisq; fletus. Scipio tu matrem pete, Exit Scipio
× Tu mox migrantem carceris fundum petes.
Quaenam caterva reliqua? Mud. Loyolae schola.
Ferra. An haec magister scelera vos fallax docet?
Ferri catenas expedi miles, rape.
Vos ego Mudarra, provehit cymbam Notus.
Nova pullulascit hostis in caput faba.
Adibo velox curiam. Mud. Venio comes. Exeunt.

Thomas 2us est Scipio Celsi frater, ex adversa parte.

1^{se}. Stringit pugionem.

ligatur Celsus;

Aufugiunt iuvenes militibus insequentibus.

Scena Tertia.

Paulus 3us Octavius. Ortizius Caesaris legatus. Alij Principum legati, Proceres etc.

Ortizius et Ferrariae Ducis legatus imprimis, caussam S.ti Ignatij commendat, eiusq; innocentiam testantur. Mittit Pontifex

primarium

Quamdiu stat alteru gen-flectant omnes; sedente vero stant aperto capite. nonnulli ad osculum pedis admittuntur & Legatis./

primarium a cubiculis
ad Praetorem, ut aequo
iure cito causam ex-
=pediat.

Pont. Quicunque cymbam, Rector ad clavum sedens,
Petri gubernat, triplicis sentit grave
Pondus tiarae; fluctuat in humeris onus,
Artus seniles pondere immani gemunt.
Atlanta fessum cerneat Coelum loco,
Me vix resistentem obruit tellus iners.
Fatisco pressus onere, ni sacri greges
Fulgida coronis capita depressum levent.
Vestro quid ore postulent Reges pii
Narrate Proceres. Ortiz. Magne Christiadum Parens,
Qui sempiternas syderum pandis fores
Idemque claudis; quod Dei proprium, tuum est.
Prodesse miseris. Pastor aeterni vices
Pastoris imples, protege inde omnes oves.
Hic usque Romam pavit infernus Leo;
Nunc instat audax, ore non recto tuam
Infestat Urbem, quodque mireris magis
Ignatum Urbis robur infestus petit.
Iniqua fervet causa, ni praestes opem
Hodie iniqui calculo oppressus perit.
Premitur potentum viribus, falsi premunt
Urgentque testes, filium serva Pater,
Ovem tuere Pastor. Hoc Caesar rogat.
Ceteri leg. Hoc sancte Pastor Principes fidi rogant.
Pont. Mentem piorum Principum iustam probo;
Idem statueram sponte. Nil damni feret

Loyola, tantum

Loyola, tantum numen avertat malum,
Ut me sedente rursus innocuo fluat
Cruore Roma, vade qui nostræ præes
Antistes aulæ; Judicem officij monê
Ut lances causam pendulam iustâ libret.
Moras secari desides raptim volo,
Sententiam hodie proferat. Vitiz. Cerarum apex,
Tibi mitis ævum Nestoris Clotho trahat.
Justitia fervet tanta confrondat polum.
Omnes. Justitia Romam tanta perpetuo regat.
Pont. Astræa iustis regna fundat legibus,
Iniqua vertit libra. 76 Vos Proceres Deum
Feliciore signet e Coelo manu.* /

76 Surgit ac benedicens omnibus discedit. /

* Genu flectunt omnes. /

Scena Quarta. /

Prætor, Ferrantus, Mudarra,
Nigrius, Cives, Juvenes &c.

Prætor vario animo fluctuat quid de
S.to Ignatio decernat. Impellere in
deteriorem partem conatur Fer-
rantus, et Mudarra; fraus Mu-
darræ detegitur a Camillo,
unde is in vincla conjicitur. /.

Adest Nigrius incognitus. /

Præ. Fatale tempus instat et nondum liquet
Discussa causa. Fluctuat mens huc, et huc,
Quo lanx feratur. Multa Loyolam tegunt,
Vultus modestus, rigidus ætatis tenor,
Candorque frontis, motus incessu gravis,
Condita sensu verba, libratum piâ
In vere pondus, recta pietatis micans
In ore flamma.

In ore flamma. cordis et sane asolet
Lucere vultu flamma: virtutis color
Hic primus ardet, integrae testis fidei
Judexque vitae. Caeterum contra monent
Non pauca, dixi criminis testes probi,
Hostes potentes, rumoris ceterorum frequens,
Rigidus Loconem cultor Alpinus, vaga
Ubique fama, quodque me gravius movet
Suspecta passim fatali nostri fides.
77. Augusta Roma certa ne levis quidem
Intrat Ferrantus anhelus cum Mud. et filio sauciato; Suspicio tangat. Ferra. 77 Scelera Loyola patent
Magis magisque Praetor. Urbs iam iam fere
Arsit tumultu: caedis atrocis fuit
Discrimen ingens, plurimus mortis pavor
Mihi chara proles, virum fultum domus,
Dum ludit insons lugubrem plagam tulit
Adhuc rubentem manat in vivum cruor.
Auctor malorum Ignatius. Prae. Coram adfuit!
Ferra. Eius patrarunt asseclae, haud multum necet
Telum furentis, prava consilia nocent.
Prae. An suasit ille? Fer. Suasit, et iuvenum manum
Ferocientem compulit in atrox nefas,
Mudarra testis. Mud. Testor, ita numen iuvet.
Me, me petebat clanculum infidus latro,
Ne nota pandam scelera, quae pandi timet.
Nusquam quiesco tutus. Ultricem cito
Iniunge poenam. Credo, dilatam diu
Faustinus* intrat Famil. cum piis Civibus. Impunitatem desperit in ultum scelus.
Prae. Adeste lictor. Famil.* Praetor en trepidi rogant
Auxilia cives, concitus totam fragor

Emovit Urbem:

Emovit Urbem: tota Loyolæ quatit
Insana iuvenum turma, ni strenuas opem
Ferat satelles, funditus totum ruit.
Præ. Tumultuantem comprime satelles globum
* Vola famille nostri auctorem mali. — Abit* satelles./
Sam. Mudarra fertur, puber hic fraudem mihi
Detexit omnem, fassus ingenuo scelus.
Mud. Ego'n tumultus autor? hic alium procul — Alpinus
Prætor procacis vindica linguæ proluem. — fraudem de=
Sko 4[us] Merito impudentem Prætor inaperto est — =texit omnem.
(Scelus)
Ille, ille, turbarum auctor, incentor caput.
Linguæ flabello primus incendit facem
Tædâ dein flagrante subduxit gradum.
Aderat migrante Teuto metuendus comâ.
Horrente vultu Teuto: tantum trucis
Acuebat iras. Præ. Lictor huc vinctum rape.
Sko 4[us] Non hæc malorum summa, dum læti simul
Sparsi per umbram ludimus, sese comes
Mudarra iungit. Ore mox fœdo palam
Divos profanat cælites, Romam probris
Proscindit audax, damnat antiquam fidem,
Lutherum in astra tollit, infandum librum
Dulci scatentem toxico depromit sinu,
Nobisq; blandum virus incautis legit.
Et hæc in Urbe patimur? Præ. Indignum nefas
Si vera narras. Miles explora sinum. — Stringit ense*/
* Mud. Ne tange lictor, iuro transfodiam latus.
Præ. Prendite rebellem, vincla cohibeant manus: — 78
Scrutare totum miles. Lictor 78 En Principis librum — Invenit librum in sacculo Mudarræ/
Præ. Quæ cerno monstra! torpet attactu manus;
Assume Judex

Legit Judex libri titulum, qui erit hu=iusmodi.

Assumo Judex nomen autoris lego:

De meretrice Babilonica, sive de
Tyrannide Papae. lib. 4. Autore
Martino Luthero.

Pre. Horrescit animus: tinniunt aures: sacra!
Hoc ausus esse facinus? hoc tantum nefas!
Abripe scelestum, miles, in latebras age.
Alios subesse suspicor clandestinos dolos,
Fraus sola nunquam, scelere stipatur scelus.
Nunt. Octavius adest Principis summi Nepos.

Abducitur vinctus Mu=darra dein subtrahit se Nigrinus.

Scena Quinta.

Princeps Octavius, Praetor,
Proceres, Milites.

Nomine Pontificis conqueritur Prin=
=ceps nondum expeditam S.ti Ign.
causam Pontificis codicillos
Praetori tradit. Ludorum
militariûm vicem re=
=pondit Proceribus
Romanis.

Prin. Rescire summus postulat Romae Pater
An expedita causa Loyolae. Pre. Moras
Traxit diuturnas dubia lis. Solet diu
Condi sepulta veritas, sensim liquet.
Prin. Tantam moram Pontifex multi dolet,
Hos codicillos mittit. Pre. Imperium exequar
+Meum ad tribunal singulos cursim voca.
Sistantur omnes. Prin. Interim breves iuvet
Spectare ludos militum. Pre. Seria vetat

+Alloquitur militem.

Ludis adesse

Ludis adesse causa. Me poscit forum;
Ignosce Princeps. Prin. Agite vos saltem mei
Proceres manete: castra miles movet
Lucente Phoebo castra Germanum procul
Anhelat Auctor caede Lutheri flagrans
Et perduelli sanguine: exoptat prius
Quam cedat Vrbe, ludicro Martis ioco
Tenere Romam. Redde ludorum vices.

Abit Praetor manent vero Proceres.

Argumentum Ludi.

Barbarorum exercitus Romam invadit, tuetur praecipuum Vrbis propugnaculum Miles Hesperius cum exigua manu, repelluntur Barbari: pugnatur inde certamine singulari, hostes sternuntur post turmam militum novam, aggreditur Ductor Hesperius cum summi numinis Mysta.

Egreditur ex arce Pyrocles cum flamine.

Prius ab armis nudus iam armatur.

Pyro. Coelo aspirante nuper edomui feram
Informis hydram: chalybe iam corpus viget
Coelum refringit arma: mihi galea fides,
Spes certa, fidus ensis, et clypeus amor.
His cinctus armis cuncta Tartarij lacus
Lacesso monstra. Barbara irrumpat phalanx
Iterumque Romae moenia oppugnet ferox,
Vnus repellam. Mysta tibi voveo caput,
Quocunque mandas pareo. Tantum mea
Vultu benigno vota suscipias precor.

Licuisse tanti

Licuisse tanti Patris imperium sequi,
Mihi magna merces. Myst. Fortis o Romae pugil
Pugna, trucida, vince, debella, doma,
Felix triumpha. Pyro. Martis invicti manus
Commilitones agite, dat signum tuba
Propinquat hostis.

Variis oppugnatur turris, primo scalis, tum ariete, et testudine de more anti=quo, semper repelluntur cum iactura Barbari, et tandem eruptione factâ fugantur. Revocat eos Miles Vespedrius et ad duellum provocat, sternuntur omnes.

Recedit in arce Miles cum exercitu, et egrediuntur hostes cum magna manu, bellico aparatu. Clangunt tubae strepunt sistra tympana litui. etc.

Pyro. Sistite ignavi fugam
Si quis resideat cordi Bellona calor:
Conferte mecum singuli audacter pedem.
Host. Quis bellicosos degener pulsat timor?
Certe probemus aleam rursus Deae,
Mars saepe victos tollit. Pyro. Hic amplus patet
Utrisque campus, dividat cancer locum,
Sonora rursus aera bellantes cient.

Transversum ponitur in theatro cancer seu repugna=culum ad quod certatur. Post stratos hostes, hostiū spolia Mystae pedibus advol=vit.

Pyro. Sacri trophaea Martis, auspiciis tuis
Magni sacerdos minimus victor fero
Appende Divûm quidquid evicti tholis.
Myst. Mox digna te corona victorem premet.
Trib. Sic perduelles Teutonum sternes globos
Invicte Princeps. Refluis pallens aquis
Jam bina Rhenus cornua recondit piger.
Prin. Mihi crede, ludis sensus his gravior inest,
Nam quid iocosi praelium Martis velit.

Loyola pandit.

Loyola pandit. Roma tum nondum sapis?
In urbe tantum miror athletam meum.

Scena Sexta.

Alpinus, Nigrius, Castilla, Bor=
=riora, Navarrus, Ferrantus,
Felsus.

Furit Alpinus ob raptum Mudarram,
et Nigrio insultat, ipse, Castilla, et
Borriora latebras petunt. Solus
Judicij aleae exponitur Navarrus.
Ferrantus malo arripitur
a Nigrio; a Felso filio
fovetur.

Alpi. Iniqua fata! sortis iniustae nefas!
Vinclis datus Mudarra? detecti doli?
Fraudes apertae? vota sic labant meae?
Me Roma ludet? limine obliquo procax
Eludet aula? praeda Loyolae ferar?
Vulgi malignus risus, et terrae pudor?
Me saxa claudent, ferrea innectent vincula?
Hiulca citius terra depressum voret,
Ad ima citius stagna sulphureae Stygis
Rapiat Erynnis. Terra geniorum cohors
Vulgus Acherontis, pande Tartareum sinum,
Vestros anhelus hospes irrumpam lares.
81 Nigr. Permitte numen. Alpi. Crebro non eges piger 81. Rostro extrahit pugionem.
Tu frange Nigri colla, matura necem.
En funis alte necte me pondus trahi.
Quid segnis haeres? Nigr. Longius vitae trahit
Tibi Parca filum.

Tibi Parca filum. Plura regnator Stygis
Obsequia sperat vivo dum Pluto sinit.
Alpi. Dum vivit hostis victor Alpinum pudet;
Dum vincit hostis victor Alpinum piget
Nigr. Non dum triumphat hostis. Alp. Etiamnum Nigri
Promissa fundis vana? sic fallis fidem?
Recede vecors genio, Luthero refer
Robustiorem mittat Hispano parem;
Te debilem nimis esse, qui solo potes
Horrea tantum Marte. Nigr. Debilem vocas
Quem terra, Nereus, Inferi, Coelum tremit?
Me nec domare fulmen intortum valet.
Alpi. Valet vel una lachryma. Quid vecors ago?
Quo me revolvam consili, mentisq; inops?
Elusus, expers, victus, abiectus, pavens?
Quaeram latebras? occidit nondum dies,
Fugam capessam? furva nox molior fugae.
Tentabo rursus Curiam? plenum aleae
Discrimen ingens. Interim judex citat
Eat Navarrus solus: hoc vidit magis.
Casum Mudarrae noscit, et merito vices
Unus subibit omnium: poenam luet
Levitatis aura levior; hic mox se feret.
Tu Nigri laetam prospero flatu refer
Spirante sortem. Curiam recte petat.
Mox ad futuros caeteros. Nigri. Jussa exequar.
Alpi. Ego latebrosos interim quaeram specus:
Abit Alpinus.* / Dum nox tenebras vexerit, inibo fugam.*
Nigr. Noxae quot una luce te Nigri beant!
Quot te coronant spolia! iam per me licet
Loyola vincas.

Loyola vincas. Dummodo constet tua
Tanto valore criminum victoria.
Negotioso crimen est vero lucrum
More vna Ditis culpa. Lædatur Deus
Quid lædat haud multum interest. et strident fores. 82.
Cast. Veriore cuncta; versus est rerum status
Mudarra captus. Consulat vitæ fugax
Fuge Nigri, restat vna fugienti salus.
Festinus instat lictor, Apinum vitat,
Latetne tutus? Nigr. Tutus evasit domum.
Ego Navarrum operior. Ignavum pecus!
Famâ timidior improbus: præceps fugit
Nullo insequente; conscium culpæ quatit
Vel vmbra pectus. Ito, supplicium sequax,
Nunquam scelestum deserit claudo pede.
* En præda. Nav. Fare Nigri quo res sunt loco?
Nigr. Ipso in beatitatis auratæ sinu
Vrbe in supremo sortis. Nav. An faustam tulit
Mudarra palmam? Nigr. Retulit, optato, dolus
Successit aliter. Prodidit fictum nefas
Labore nullo Prætor: accensus mirâ
Magis magisque bile iam pœnam apparat,
Post terga vinctis manibus in forum rapit
Hostem satelles; prævola nobis celer,
Sequemur omnes. vere si testis semel
Allata firmos sceleri causam vincimus.
Nav. Vt me beasti! cæterum occulto salit
Adhuc timore pectus. Nigr. O vanus timor!
Causa expavendi nulla securis subest.
Nav. Invitus abeo. Nigr. Bellum tenetur plagis
Mox alia

82. Intrant Ber=riera, et Cast=illa trepidi./

Abeunt Castilla et Berriera./

* Intrat Navar=rus./

Mox alia tendam retia. Infernus semel
Quemcunque stringit nodus, adstringit diu.
Quis moesta lymphis ora profusis rigat!
Durisque tundens lugubrem palmis sinum
Crimen peractum deflet, o Erebi furor!
83. Intrat Floruantus moestus, et culpam deflet. Flor. [83] Agnosco Coeli prodigia! Regis manum
Agnosco summi! prodidi insontem, gravis
Aliquando noxae perculit mentem dolor.
Ah parce Divûm Rector, infandam pia
Detegat unda crimen: ex gemino fluat
Fletus perennis lumine: cor aestu flagret,
Laticemque flamma temperet, flammam latex,
Utriusque purus eluat crimen vigor.
Nigr. Frustra doloso pectore dirumpis fibras,
Auresque tundis Numinis inani sono.
* Proiicit pecunias quas acceperat. Restitue nummos proditor. Flor. Nummos rape.*
Cruoris pretium vile, detestor scelus.
84. Nigrâ clave arripit eum. Nigr. [84] Animam scelesto debitam Diti vomo.
Flor. Loyola sancte, parce te supplex precor,
Loyola parce; Nigr. Nomine inviso tremor,
Expellor, abigor, debitum pendes tamen. Exit.
Flor. Heu Celse fili, Celse, fer velox opem,
Leva parentem Celse. Cels. Quis Celsum vocat?
Flor. Parens severus, durus, ingratus vocat.
Cels. Quem cerno stratum? mi genitor? o casum asperum!
Flor. Ignosce fili, redde meliorem vicem,
Curasse fateor. Cels. O pater, dulcis pater,
Quis te iacentem contudit? Flor. Certum nimis
Summi flagellum vindicis, in aedes redux
Me, dulce pignus: interim hoc unum accipe

Laesisse te,

Laesisse te, laesisse Loyolam piget.
Pels. O summe vindex, si quod admissum nefas,
Me plecte solum, vivat indemnis Pater.
Errata patrum saepius nati luunt.

Scena Septima.

Navarrus, Judices, Praecones,
Legati, Satellites.

Frequenti senatu coram Urbis Praefecto disceptatur causa S.ti Ign. Navarrus chyrographo convictus, conscientiae stimulis agitatus obmutescit. Ex alijs regionibus adsunt ex improviso Legati ad S.ti Ign. innocentiam testandam. Ingens illi honor defertur.

Prae. Propinqua coelo Roma, Regnorumque apex
Bis orbis alto fulsit imperio potens.
Mavortis olim iure fraenavit solum,
Nunc religionis lege parata regit.
Utriusque nervos firmat Imperij Themis,
Amansque recti iustitia Regni Basis
Hoc surgit ortu, culmen hoc crescit gradu.
Vertantur aequa iura, concussu pari
Altam ruinam faustitas regni trahit.
Quem rebus ergo praesidem humanis Deus
Adstare iussit, semper intentum addecet
Versare curas, fervet ut constans suam
Astraea lancem. Sancta quae Coelum Dea
Terramque iuste vindicas, fraudem procul,
Procul Quirino

Procul Quirino pelle nunc labem foro,
Vt nil iniquo, temere decernat nihil,
Justâq; tandem libret hanc causam manu.
Venere cuncti? Fam. Sponte se coram stitit
Loyola, nusquam promit Alpinus caput,
Latentq; passim cæteri. Nav. Præsens adest
Navarrus instar omnium, solus vafrum
Aiax Vlyssem provocat, Achilles Phrygem.
Locum ad perorandum aptum ascendit. Præ. Sedile scande; fare quid tandem obijcis?
Nav. Si frons modesta testis exactæ foret
Indexq; vitæ, causa Loyolæ simul
Peracta foret. At frontis haud idem nitet.
Mentisq; fulgor: sæpe fucavit genas
Pudor decora luce, dum tenebras agit
Obscuriores nocte per mentem dolus.
Proprias tenebras odit, alienum iubar
Virtutis almæ turpis impietas amat.
Loyola doctus artifex fraudum, probe
Hanc callet artem. Spargit occulte luem
Dum ficta pietas propalam in vultu sedet.
Hesperia testis, patrium Mimi solum
Vbi prima iecit semina latentis mali:
Dilapsus inde Celtica veneno pari
Intoxicavit lilia: ferari alveo
Sensit vaporem Sequana infaustum gemens
Venetia sensit, turbidus et Adriæ sinus,
*Et Itala quicquid urbium tellus alit,
Hoc dira fateor, certa tamen, aderam frequens
Vbi hisce virus auribus præsens bibi.
*Nisi vera narram, mortis extemplo gelu
Percellat artus,

*Periurus imprecatur sibi omnia quæ postea evenerunt.

Percellat artus, pallor obsideat genas,
Amensqz totus ore spumanti fremam.
Vivam per urbes exul, ignotas, egens,
Infamis: errem obscurus, incertus, vagus,
Expelle Româ, quodqz non aliud queam:
Peius precari, postero exemplum nocens
Transcribar aevo, falsa si testis loquar.
Pre. Jurando firmas? Nav. ffirmo, sic coelum iuvet,
Testemqz veri conscium numen voco.
Pre. Obiecta si Loyola possis dilue.
85c. Ign. ffervet precaris aequa mens linguae salus
Falsumqz promeret corde taciturno probrum.
Si mihi liceret Arbitrio ventis ratem
Committere, et quo motu tempestas rapit
Dirigere cursum. Docuit exemplo quidem
Causam tacere Christus, at iussit loqui
Vbi maior urget oris officium salus.
Non me lacessit crimen obiecti nota
Labesqz sceleris, crimen aspersum meos
Tangit sodales, publicum tangit bonum.
Cuius saluti servio. Cuiis sibi
Vsura prodest, alteri famae decus,
Hanc temere quisquis prodigit, alijs nocet.
Nec opus labore criminis foedum reor
Purgare naevum. ffalsitas sese labat,
Suoqz pressum pondere authorem necat.
Vnus Navarrus locuples testis, meam
Praestabit innocentiam: solus reum
Is author egit, solus absolvet reum.
Non ambio forum flebili vestrum prece,

85c. Suggestum item conscen=dit S. Ignati?

Non capto

Non capto vestram Judices clementiam;
Quam nec Urbis Praetor imploro fidem.
Unum ad Navarrum provoco, solum lego
Testem, Patronum, Judicem; nolit, velit
Is mihi lapillum candidum insonti feret.
86. Cognosce rerum Praetor. Pr. Audivi, volo,
Recita Camille.

86. Tradit Navarrus litteras Candido. Candidus Prae=tori.

Legit Camillus epistolam.

Navarrus Mudarrae salutem.

Ignatij ob laudem sanctitatis clarum sit inclytumque nomen. Caelitus videtur lapsus ad priscum robur pietatis labentis fir=mandum: caeterum, quod pijs omnibus fatale est, subijt non semel calumniae flammam, ex qua semper instar auri spectatior evasit, idque non sit Venetijs solum, verum etiam in Gallia, patrioque solo Hispania. Diu celaret virtutis decus demisso propria, aliena tandem invidia pervulgavit. Augurer summa quaeque de tanto viro, vale, meque atque illum ama; Venetijs Calend. Mart. 1537.

Ign. Nominis sancti decus.

Libenter alijs reddo, sat fuerit mihi
Delere turpes Haeresis foedae notas.
Hanc peius odi viperâ, peius cane,
Styge peius ipsâ: labis invisae pudet,
Ipsam nec umbram criminis iniqui fero.
O fas sit utinam quicquid in venis calet
Cruoris udi fundere, ut fides sacra
Coelo favente iura defendam pugil.

Clare iam

Chare iam Navarre dignoscis manum?

Agnosco signum, si petes scriptum nega.

Prae. Proprius tabellas detege, explore manum.

Fam. Coram tuere. Quis ora corripuit pavor?

Tremor quis artus pulsat? hic, hic est scelus,

Quod imperatis antea est nunquam mala

Venere cuncta: pallit, despumat, tremit,

Quatit ora crebro anhelibus, cessit calor,

Omnia timoris signa lymphati gerit,

Patuere fraudes, indicat crimen metus.

Nav. Quo sol cordis, morior o dolor, dolor.

Prae. Accurre lictor, stringe [illegible] ferreo,

Contunde pugnis, exprime invito scelus.

Ign. Ah parce Praetor. Prae. Parce tu mitis Pater,

Crudelitatem seris intuse meam.

Elusit ille credulum: testor polum

Lusisse quid sit judicem Romae sciet.

Accede Pater, accede. Ign. Subsistam procer.

Prae. Conscende sedem. Ign. Vilior sedes decet.

88. Prae. Conscende mecum. Jure sublimem vehe

Quem sors ad imum prosserat iniquo locum.

* Cand. Romane Princeps, poscit affatum celer

Procerum caterva. Prae. Causa districtum tenet

Nondum expedita. Cand. Pauca quae causam iuvent

Se ferre testes asserunt. Prae. Ex qua plaga

Venere Proceres? Cand. Dissitis cuncti plagis,

Iberus unus, aureo a ripis Tagi,

Lutetia alter, tertius ab Adriae freto

Qua Veneta lambit tecta. Jam casu simul

Urbem subibant, dumq; portasi viam

Quaerunt

Defert Famil=lus literas, examinis con=cidit Navarrus.

87 Injicit Navarro lictor vincla.

Invitat ut sibi assideat.

88 Descendit Praetor ma=numq; prae=hensa cogit ascendere.

* Intrat Can=didus.

Quærunt penates, forte Loyolæ audiunt
Affixa falso scelera, nequidquam gravi
Sustineat insons, conciti affatum petunt.
Præ. Portenta cessrunt, ad vota, admitti placet
Diem lapillo candido hunc coelum notat.
Salvete Proceres, tenee suscepti probè
Causam laboris: ante sed vertit Deus
Loyola foedum sapius evasit dolum.
Roma innocentem agnoscit. Gal. Insontem probat
Clamatq; dudum Gallia. Ven. Venetiæ pium.
Hisp. Hesperia sanctum, clamat, agnoscit, colit.

Prætor veneratur S.tum Ign. id iam
præstant alij: sonant interim tubæ
et tympana: Princeps Octavius
qui spectabat e superiori loco
ingreditur, et cum cæteris salutat &.

Præ. Colamus omnes. Innocens vivat Pater
Loyola vivat orbis, atq; Urbis Pater.
Omnes. Loyola vivat orbis, atq; Urbis Pater.
Præ. At te nefande fraudis iniustæ sator
Quæ digna mortes vindicet? Equulei truces,
Duræ catastæ, fusilis ferri liquor,
Cruenta forcepes, ignium lentæ faces,
Et quicquid usquam barbari norunt Scythæ
Leve est nefario proditor, nimium leve.
Vix Stygia crimen unda tam dirum eluat.
Quot scelera in uno scelere patrasti scelus?
Periura coelum lingua, fraus Romam, dolus
Summum tribunal gentium, fallax fides
Amica læsit iura: foecundum nefas!

Si vivis animo,

Si vivis animo, supplicia culpæ modum
Emetiuntur paria. Mox lictor rape
In vincla, pœnam crastino solvet dies.
Quid interim Pater exigis? summo cupit
Tibi Roma læso facere si possit satis.
Ign. Duntaxat unum flagito. Præ. Quin impera.
Ign. Abeat Navarrus liber. Præ. Ut liber abeat
Invisus hostis? Ign. Hostis haud ullus mihi
Cruore quem redemit effuso Deus.
Præ. Effusus arguit impium Christi cruor.
Ign. Placat supremum Judicem Christi cruor. 89
At parce Princeps, hoc per effossum latus
Per chara mundi pretia, condones rogo.
Præ. Tibi denegare quidpiam duco nefas. *
Vivat Navarrus, exulet Româ tamen
Urbem profana liberet faciam lue.
Ign. Et hoc remitte. Præ. Nequeo, donavi nimis.
Impunitatis impio exemplum necet.
Agnosce culpam proditor, veniam roga.
Multare fœda facinus indignum nece
Equidem parabam: precibus evicit Pater,
Vitale Patri munus acceptum refer.
Ign. Severus orbis vindex ignoscat Deus,
Ego tibi parco, tesseram mentis cape. 2o.
Præ. Præite famuli, petite Loyolæ domum.
Prin. Comitemur omnes: publicum tollat decus,
Quem non merentem pressit infamis nota.
Ign. Solum redire liceat. Prin. Haud fieri sinam.
Præ. Vinctum per Urbem perfidum lictor rape,
Tunc pelle Roma; vivat incerto Lare,

Hoc est precatus

89
Procidit ingenu Stus Ign. et prælato crucifixo veniam pro Navarro exorat.

*
Eum attollit.

2o
Navarrus ad hunc mutus ad Sti Ign. pedes provolvitur; eum Stus Ig. attollit, et crucifixo donat.

Triumpho reducunt Scenam Hoc est peccatus ore periurio malum.
Ign. tubis sonantibus, et tympanis.

Actus Quintus.

Scena Prima.

Alpinus, Nigrius.

Alpinus furijs agitatus aufugit
Româ Gebennam, opitulante
Nigrio Lutheri genio.

Intrat cum veste cremetica, quam indignabundus abijcit.

Alpi. Loyola vivit; vivit? o saevus dolor!
Mugiat Olympus igne fulmineo; horridis
Nigrescat aura facibus. Atrati iubar
Phaëthontis excute fulmen: o caelum, fovi!
Si quaeris in quem tela librentur, meum
Iaculentur illa verticem, scelerum struem
Hic cerne, montis culmini Aetnaei parem.
O dira fata! surda mors, vm mihi,
Avita multum taetricis! frustra invoco?
Nec Styx, nec aether perimit? invitus traho
Vitale munus? spretus in cassum peto
Calcare cunctis perviam lethi viam?
Vive ergo vive, et quamdiu vives vove
Ignatium Romamque diris omnibus.
Redviva crescunt odia, dum media feret
91. Librata tellus astra, dum fixas polus
Ab ortâ scenâ niger equus apparet cum Aethiope et molosso. Versabit Arctos, maria dum pisces bibent.
Omnia parata Nigri? Nigr. Nihil ad iter deest.
En currus ater iam diu expectat foris,
Atque famulus, itineris tuti ducem
Iunxi Molossum: turbini aequales ferent
Mox te Gebennam. Alpi. Domina terrarum vale

Romulea Babylon.

Romulea Babylon. Stygia te fornax tremet.
Me versipellis ante Calvini lares
Sorripes Gehennae sisto: sanguineae necis
Is melius artem callet. Imbellem nimis
Lutherus ictum vibrat: obriese tamen
A me salutem Nigri Luthero refer.
Nigr. Cas; in aula Ditis occurram brevi.
Versabo fraudes interim Romae novas.
En primus Orci faucibus bolus venit.

Equum nigrum conscendit, clauditur scena

Conspecto Navarro subtrahit se Nigrius.

Scena Secunda.

Navarrus, Nigrius.

Scelus suum deflet Navarrus: cumque
conatur Nigrius ad desperationem
adigere; deprecante S^to^ Igna.
a Divina vindicta liberatur.

Nav. Occumbe sol inviso: lucentem diem
Altis tenebris merge: fugitivum iubar
Caliginosa noctis obvolet chlamys.
Meum pavescit lucis aspectum scelus.
Hic occidentis aureus Phoebi decor
Brevis alijs, est nocte connubia mihi
Quam bruma tardat longior, Nigri, heus Nigri
Ora pudibunda sceleris obiectu ferit.
Frustra Navarrum Praetor absolvis: reum
Inimica lux me sedita sistit mihi.
At turpe crimen exprobrat, damnat, notat,
Vibice surda, verbere tacentis flagri.
Quisve recessus, quid latebrosi sinus
Reponat antri? Praetor exilium imperat,

Vetitosque nulli

Vetitosq; nulli linquere extorrem iubet
Romae penates. Irritum o iussum! potes
Miser exulare ceteris, tibi nequis.
Remota quamvis exulem tellus alat,
Deserta condat Insula, recondat specus,
Tibi semper aderis: carnifex absit licet,
Frequensq; tortor, ipse paenarum ferax
Animus flagello quatiet interno ictus.
Ut alia taceant ora, perstringar tamen
Diraeq; saepe mentis interno probro
Fallax amici proditor, mendax, levis,
Fidei sepulchrum, barbarus lethi artifex,
Temptor Tonantis, ore periuro sacer.
Telluris odium, saeculi crimen mei.
Sit obloqueris intus infamis tibi,
Tuiq; longos sceleris annales leges.
22. 22.
Intrat Ni=grius./ O foeda noxa! o luctus! o tristis dolor!
Nigr. O foeda noxa! o luctus! o tristis dolor!
Nav. Quis moestus isto redditur ab antro sonus?
Num forte luctus quispiam deflet meos?
Nigr. Meosne quisquam deflet? heu dirum nefas!
Heu, heu Navarree periimus periit salus,
Vitam quid ultra ducere probrosam iuvat?
Nav. Vitae probrosae taedet, o taedet Nigri.
*Vadit in ter=ram sub picta ruina. Dehiscat utinam terra, *vel lapsae vetus
Urbis ruina, rudere sepultum obruat.
Paries vetusto labore saxum cadat.
Infame moreor funus. O aliquis rudi
Inscribe tumbae, Saeculi Hic Probrum iacet.
Nigr. Quid poscis amens? rudus annosum cadat?

Teq; miserum

Teq; miserum spoliat? ô segnis mora!
Tam lenta fata sustines? ferrum rape (23.) — 23. Dat pugionem Navarro./
Acuta colorem cuspis expediat necem.
Me vestis iste proxima annectit trabi,
Vbi tigillum prominet. Nav. Mortem ciet — * Extrahit e sacculo vestem./
Lethale ferrum: sed voluntatem retro
Feret ictum mortis aeternae pavor.
Aeternitatis horror absterret manum.
Moriens rependam semper admissum semel.
Nigr. Ah vile pectus! nemi an stultum nimis.
Mors vna tantum perbrevis, morere semel.
Ne semper aegram protrahas vitam miser.
Nav. Horresco facinus. Nigr. Horreas quantum velis
Mihi stat subire fata si cupias tuum
Spectare Nigrum, proximâ infelix onus
Pendebit orno. Labis o foedae pudor!
Nullo favore numinis dignum scelus.
Ah, pereo, pereo. Nav. Siste paulisper Nigri,
Nescio quis oculis gravidus incumbit sopor.
Me trade somno: forte violentas mihi
Somno gravatus inferam audacter manus.
Non adeo vigil. Nigr. Vocis extremum libens
Impendo munus; cantat emoriens olor
Sibiq; lessum precinit: ferro (*) sinum — * Sicam suppo=nit pectori./
Suppone somnos carmine citatos voco.
Nav. Miserere numen mite condona scelus.
Nigr. Capta soporem, crimen est nimium grave.
Aures Tonantis irrito pulsas sono. — Canit Nigrius/
Nav. Modulare Nigri. /./. /
Noxij lictor furoris somno dirarum sopor,
Ater horroris

Intrat Somnus cum ramo, et Desperatio cum taeda, et Navarrum tangunt.

Altor horroris, satelles squallidae mortis sopor,
Improbi fati minister, conditor dirae noctis,
Huc ades gressu silenti, cura desperans latus
Ambiat pertaesa lucem, spiritus novo truces
Efferum spira furorem mortis inspira faces.
Concute pectus concute fibras,
Penetret vitae murum ferocius;
Hauriat imum corde cruorem
Cuspidis ictus.*

** Tremuit Navarrus.*

Nigr. Quid flamma friget Tartari, torpent faces?
Sopitus etiam fucus ignavus tremit?
Nulloque fervet igne? proh fata improba!
Scrutabor ipse cuspide infixâ latus.

Scena Tertia.

Candidus, Nigrius, Nemesis etc.

Retruditur in orcum Nigrius: Navarrus desperante Sancto Ign. a Divina vindicta liberatur.

Intrat Candidus cum cruce.

Cand. Ne tange miserum: vota Loyolae vetant,
Teque hinc migrare fervidae rogant preces,
Vetus ad cubile Belluae; ad luctus tuos,
Abi, recede. Nigr. Liceat, o liceat parum
Obire terras. Saxonum donec lares
Semel revisam. Cand. Fraudibus terram gravas,
Ad Orcum, ad Orcum. Nigr. Spondeo per Styti lacum
Romana nunquam tecta vel visam semel.
Cand. Sat iam patrasti fraudis, illusum nimis
Orbis sacrato vertici. Infernum pedem
Maligno serpens repete. Nigr. Da tempus breve,

Induciarum

Induciarum perbreves posce moras.
Cand. Genio doloso tempus est nullum breve.
Ad antrum, ad antrum, Tartari ad fundum Draco.
Hiulca tellus, pande te, rebellem vora.
Nigr. O diva iusta, Rector o sacri poli!
Averrunce fraudem, carcere aeterno premis!
Æternitas! aeternitas! aeternitas!
Cand. Mensura scelerum iusta; cum summum bonum — *95 A terra absorbitur.*
Offensa laedit omne supplicium breve est.
Æterna te mersisset infelix simul
Vindicta, nisi tenuisset ultricis manum.
Loyola Nemesis: vix adhuc motas Dea — *Ad Navarrum.*
Compescit iras: ardet in poenas furens.
Ign. Suspende Diva cuspidem, fulmen tene, — ** Intrat Nemesis cum S.to Ignatio.*
Miserere vindex Diva, ne miserum feri.
Nem. Non sic abibunt tecti: en vivus flagrat.
Tibi meditato tostus Alpinus rogo, — *96. Apparet Alpinus in igne inferorum, et Mudarra.*
Sociat Mudarram flamma. Castillam nigri
Tabifica moles carceris egenum notat.
Per ima serpit ossa Borreae febris.
Diro vapore pestilens: aegram trahens
Moriturus animam facinus indigne gemit.
Utrumque fato mitis extreme iura.
Pacatiorem condit his sortem Deus.
Stant caeterorum fata, ne frustra move.
Dehisce tellus, poena comitatur nefas. — *Abeunt.*
Nav. O trepida spectra! somnus o nimium gravis! — *+ Evigilat Nav.*
Jam, iam levabat Nemesis ultricem manum
Loyola tenuit: reboat visum fides;
Ablata sica; Christus explevit locum,

Loyola munus

Loyola munus exuli extremum dedit.
O rara Patris bonitas! mirus lepor
Ut immerentem liberet, ut hostem levet?
Ibo, ibo, mites Patris attingam pedes,
Veniam rogabo pronus in flexo genu,
Fletusque manans ubere agnoscam scelus.
Vir sancte parce, tuque Servator prius
Meum cruore dilue piaculum tuo.
Extenta pandis brachia, patenti sinu

97. Intrant duo Satellites.

Hunc proditorem rursus accipias precor.
Satel. Quis hic? Navarrus? verbero, nondum migras
Haeres adhuc in urbe? Nav. Loyolam peto.
Satel. Ut ense fodias proditor? Nav. Ut orem dolens
Supplexque veniam. Satel. Tendis insidias novas.
Abscede fallax nebulo. Nav. Quam iustus Deus!
Satel. Quaeramus alios, forte speluncas habent.

Scena Quarta.

Sanctus Ignatius, Bolsus.

Dolet S.tus Igna. ob infortunium
Ferranti. Impetrat Bolsus amu-
letum ad arcendos a parente
Daemones. Inter socios S.ti
Ignatii admittitur.

Ign. Miseret Parentis; cuius indoleo vices.
Sed haec vicissitudo mortales vetat,
Ut nil perenne maneat, ut tutum nihil.
Bols. Leviter feriret plaga contusum senem,
Nisi lancinaret criminis mentem dolor.
Patrata mentem culpa validius quatit.

Quam dura corpus

Quam dura corpus verbera: infelix Parens!
Ign. Pias remitte lachrymas, fili: quies
Lenit miserias. Erigat mentem Parens
In me patratum crimen haud ullum putet.
Licet obteratur pulvis, offendi nequit.
Pols. Gemmam nitentem vilis obtrivit cinis
Auri decorem fulgidum, texit lutum:
Miserere Patris o Pater. Ign. Charum senem
Levare si quid potero, solamen peto.
Pols. Terretur atris inferæ monstris plagæ,
Semperq; trepidus pallet: aetherios vocat
Frustra Patronos. Tartari diras fuge
Vir sancte pestes, nomen horrescunt tuum.
Ign. Horrent Jesu nomen: inflectit genu
Jesu tremendo nomini, quicquid latet
Stygijs tenebris, possidet quicquid solum,
Quicquid supernas Insulas Coeli tenet
Certam salutis tesseram fili accipe.[28] [28. Donat nomine inaurato Jesu.]
Pols. O dulce pignus! tuta miserorum salus,
Medicamen ægris dulce, figendum intimis
Alte medullis nomen! O sana precor
Plagas Parentis saucij, sana meas!
Unum rogandum superat. Ign. Audacter roga.
Pols. Rebus caducis fessus ascribi sacræ
Jesu Phalangi miles indignus rogo.
Ign. Potesne vasti tremula Neptuni sola,
Parvâq; tectam findere Charybdim rate?
Pols. Possum. Ign. Potesne dira sub ficto bove
Phalaridis æra, mille pœnarum modos,
Et Siculus usquam quicquid invenit furor

Quicquid

Quicquid Tyrannus Pharius, ob Jesu pati?
Sols. Praebente Jesu copiam, possum omnia.
Ign. Macte puer animi, pectus immensum para.
Miles Tonantis strenuus, Jesu pugil
Eius sequeris castra. Sed moestum prius
Solare Patrem. Nocte mox captâ redi
Abit Solsus. Felix triumphus: vana sed mentem coquit
Patri triumphi pompa. Pendatur Deo
Hic unus omne postulat laudum decus.
Exit

Scena Quinta.

Pontifex, Princeps Octavius,
Aulici, milites, &c.

Gratulatur sibi Pontifex vic=
=toriam a Sto Ign. relatam.

Romani Pro=
=ceres in ho=
=norem Sti Ign.
diem claudunt
solemni ludo.

Pon. Tantumne plaudit Roma! tam laetis ovans
Recente signis tollit Ignati decus!
Et ipse plaudo. Gaudium vix se capit.
Toti triumphum duco felicem gregi.
Hunc augurabar exitum: virtus diu
Livoris astu pressa nequaquam iacet.
Prin. Togata virtus Martio praestat sago,
Uno triumphat nobilis victrix die,
Cum longa Marti lustra vix palmam ferant.
Pon. Tu bellicosum concipe calorem Nepos,
Armisque foedas haereseûm turmas age.
Loyola sanctis moribus belli faces
Ardentiores subdet. Is terrae datus
Lutherianas victor ut furias domet.
Prin. Id ecce ludis serio expressit suis

Hodie triumphans

Hodie triumphans Roma: revocentur ioci;
Festiva lucis gaudia resultu pari
Serenus augeat Hesperum. Ven. Ver molliat.
Nec ipse spectare decus signati graves.
Debentur illi plura. Vectaris negat
Quicunque partis gloriam, soli negat
Umbram sequarem. Ven. Buccinae clangor strepit.

Argumentum ludi.

Miles Hesperius victor rebellium, ac mon=
=strorum domitor, ex decreto Superum tri=
=umphum ducit. Inter Divos deinde relatus
aethera scandit. Ordo triumphi hic erit.
Gestabit omnium primus signifer vexillum
Jesu nomine depictum. Ex una parte
ponentur clavis insignia Ecclesiae, ex
altera stemma regium Hispaniae. Se=
=quuntur milites quorum nonnulli
pegmata gestabunt, ac monumenta
victoriarum, quas victor miles repor=
=tavit. Erit in primis Hydra contusa,
plures Captivi, eorum spolia, Roma
defensa &c. Miles vehetur curru trium=
=phali. Latus stipabunt quatuor Reginae
Europa, Africa, Asia, America, pegmatis
insidentes. Antibit Mystes summi Numinis.
Ephebi, Lictores, &c. claudent agmen. Postquam
semel aut iterum circumierunt Theatrum
Miles deponitur curru, caeterisque consis=
=tentibus sic affatur Mystes.

Myst. Athleta Divûm strenue, superbi pavor
Domitorque

Exuitur armis Victor et trabea induitur.

Domitorq Averni, merita te belli manet
Tandem perati palma, sic Superis placet.
Leva gravatos pondere grato toros,
Duroq Martis chalybe: Bellonae ferrea
Insigne pone: Daedalâ pictam manu
Beatitatis syrma foelix induo.

* Collocatur in solio et paulatim attollitur in Coelo.

Perstende solium luce sydereâ micans,
Aurata scande sydera, perenni fluunt
Ubi pura fonte gaudia, depulso metu.
Brevia laborum pensa, tantamen leve;
Aeternitatis pondus im*mensum beat.

Vel musici in superiori tabulato canunt vel Phoebi per modum chori recitant in theatro sequentia carmina.

Age Phoebeia Daphnide pubes,
Omine fausto redimita caput;
Ducis Hesperij nobile fatum
Resona plectro, resona lingua,
Sydera scandat, Paean, Paean,
Romula pubes, ter cane mecum
Sydera scandat, Paean, Paean;
Facis aetheriae, dempta favilla,
Dia propago, pectoris ardor;
Decus Heroum, strenua virtus,
Caecis nunquam mersa tenebris,
Stygias nunquam fertur ad umbras,
Ducis Hesperij nobile fatum
Resona plectro, resona lingua,
Sydera scandat, Paean, Paean,
Romula pubes, ter cane mecum
Sydera scandat, Paean, Paean;
Humana procul culmina deserit
Coeli virtus vecta quadrigâ,

Propriis pennis

Proprijs pennis incita flammis
Non alieno tracta iugali
Patria victrix surgit in astra.
Ducis Hesperij nobile fatum
Resona plectro, resona lingua,
Sydera scandat, Pæan, Pæan,
Romula pubes, ter cane metrum
Sydera scandat, Pæan, Pæan;
\+ Necte corollas Diva Cronæa
Patris æterno progenita sinu,
Varia plenos Coeli calathos,
Immortales sparge Amaranthos,
Apicemque premat Ducis Hesperij
Non perituris Bacca corymbis.
Ducis Hesperij nobile fatum
Resona plectro, resona lingua,
Sydera scandat, Pæan, Pæan,
Romula pubes, ter cane metrum
Sydera scandat, Pæan, Pæan;
Necte corollas, Dia virago,
Virtus superi soboles Patris,
Innexa rosis lilia sparge,
Lilia nullo moritura die,
Apicem velet Ducis Hesperij
Non perituris Bacca corymbis.
Ducis Hesperij nobile fatum
Resona plectro, resona lingua,
Sydera scandat, Pæan, Pæan,
Romula pubes, ter cane metrum
Sydera scandat, Pæan, Pæan;

O nova Coeli

\+ In astra volatus coronatur Miles a Sapientia.

Coronatur a Virtute.

Jnova Coeli par sydoribus,
Par Phaëthonti splendida lampas,
Terq; radios huc benigna,
Auras terræ mitte salubres,
Tolle noctem, pelle pestem, solve morbos gentium
Quas veneno Ditis atro fascinavit Hæresis.
Ducis Hesperij nobile fatum
Resona plectro, resona lingua,
Sydera scandat, Pæan, Pæan,
Romula pubes, terrarum rerum
Sydera scandat, Pæan, Pæan.

Extrahitur e tabulato inferi=ori Pyramis, et in honorem Militis attol=litur.

Myst. Jmo sepulta conditur terræ sinu
Pyramis vetusta: Caucasi quondam iugis
Erexit arte Palladis Prometheus
Fratriq; misit Hespero. Pressus diu
Ruderibus imis iacuit annosus labor,
Nunc eruendus. Namq; fatorum abditus
Sic ordo quondam cecinit, ut quisquis caput
Novi Draconis tunderet, moles vetus
Eius sacraret nomen erecto situ.
Vos quadrigemini Præsides almæ soli
Erigite Nymphæ: præbeat se Ducem
Europa victrix; Africa sequatur comes,
Sequatur Asia, Barbaro et cultu rigens
America: Moles ductili funi sequax
Obtemperabit. Terra præpandit sinum,
Locumq; flamma signat. Interea choro
Rursum canoris vocibus Coelum feri.

Primus Ange=lus.

Surge moles æqua summi
Flammeis Coeli Pyropis,

Pulchra moles,

Pulchra moles, firma moles,
Surge, surge, non cedari
Temporis rodenda dente,
Non cadura saeculorum
Labili terenda fluxu.
Celsa moles, finde sulcos,
Aërisque nubiumque
Proximum superba tactu
Verticis lacesse Coelum.
Nulla mugiat procella,
Turbo nullus, nullus Auster
Turbulentas quasset alas.
Pulchra dum moles resurgit.
Orbis ô Beate Victor — Secundus Angelus.
Hesperi vetusta proles,
Hanc tibi quaterna sacram
Turba devovet sororum
Praesidum telluris almae
Erigitque conservatque
Grata tellus, igne festo
Dum tuos agit triumphos.
Magne Victor bellicosâ — Canitur.
Cresce semper prole felix
Bella quae victrix Jesu
Auspicatis tentet armis
Mille Jesu subdat orbes
Mille proles restet annis
Mille, mille, millies. +

+ Exit Thronus cum Horarum choro.

Myst. Quid hunc fugaces admoves gressus Throne
[redacted] Cur arce stexant mobiles horae latus?

Frustra minatae

Frustra minacem malleum iratus vibras,
Molemque tentas vertere: Perennis tuos
Effugiet ictus. Celsius culmen feret
Quo plura tacito saecla volvis turbine.

Tripudiat tempus cum horis quoque saepius Pyramidem malleis percutiunt, et altius insurgit./ Post tripudium.

Age, experire, terere si molem queas.
Myst. Horae volucres cedite: faciat thronos
Virtutis opera tempus in cassum terit./

Scena Sexta./

S.tus Ignatius, cum primis
novem sociis, Candidus etc./

Hortatur S.tus Ignatius socios ad gratias
agendas ob felicem successum, et ad
conversionem orbis inflammat.

Raptus in extasin praecipuos
societatis progressus primo
saeculo praevidet./

Aperta scena orant coram altari novem Patres exhibitâ altari reverentia alloquitur S.tus Ignatius./

Ign. Votiva laudum pensa charo Numini
Solvite sodales, solvite: Ereptus salo
Tenuis Phaselus, tutus in portu natat.
Quis non amore Numinis totus flagrat?
Seu mulcet eius blanda mortales manus,
Seu cum flagellat, semper ex aequo favet.
Et aura quo serena blanditur magis,
Eo excitatior incubet nobis labor,
Ubique messis facta sollicitos vocat
Ad se colonos: una nox tellus patet;
Scrutemur orbes alta per maria invios:
Quodcunque Titan perspicax usquam videt
Vestigia terent nostra, nostro pareat:

Totum labore

Totum labore mitis Imperio feruis.

Primus. O præda felix montium! O dives lucrum!
Me, me per altas mitte velocem nives
Glacialis Ursæ, mitte Barbarie procul
Ad Gangis ortum, pone sub Solis rota
Ubi nulla campis arbor æstivis viret:
Sat magna merces fuerit unius salus.

Secund. Iube subibo Nerei ignoti sinus,
Novisque Syrtes nauta inexpertus freti:
Iube per ignes ibo, per densa agmina;
Nudum paratis ensibus pectus geram.
Felix putabor unum ut avertam nefas.

Ign. Placet virilis pectoris fervens amor,
Coelum materiam fertilem votis serat.
Bissena quondam turma pervasit solum,
Cur dena nequit aggredi tantum cohors?
Numerosa cedit turba virtuti locum.
Nunc ite, ceptas fundite gregatim preces,
\+ Hinc pauca monte volvere seorsim libet.

\+ Abeunt reliqui Manet 8tus Ignatius in genibus.

O liberalis numerum ingentum sator
O largitatis vena donorum scatens
Iugi fluento, quicquid humana levat
Lenitque fortis asperos casus tuum est,
Nostrum, inquietas quicquid ærumnas parit.
Benigne fautor perge: vix nati gregis
Augmenta pande firma; Iesuque auspice
Ingens in agmen tenera succrescat phalanx:
Semper recrescat igne primævo virens,
Caterva Iesu, nesciat senium pati.
O iuris æqui norma, da cœtis regam

Novam cohortem

Novam cohortem legibus, quarum tenax
Christum aemuletur proximo gressu Ducem.

* Divinus Amor iaculo Stum Igna. ferit; Intrat Candi-dus habitu Angelico.

*Amor recentes interim flammas iacit,
Feri, patescit pectus, o Amor, o Amor! V-
-cande. O vis amoris! liquit algentes calor
Vitalis artus. Obriguit corpus gelu,
Dum mens flagrantes imbibit coeli faces.
Dilecta Divûm cura, carpe fervidi
Somnos amoris; poteris quicquid tui
Poposcit ardor, numen effectum dabit.
En aula coeli panditur! conscriptum lege
Statum tuorum mentis aeternae libro.

99. Labitur e Coelo liber constitutionum Societatis Jesu.

Viden' ut[99] ab alto labitur coeli tholo
Missum volumen, legibus aratum sacris
Queis tu novellum diriges Jesu gregem?
Charum volumen aethere, dignum cedro!

\+ Secundus An-gelus tradit Ignatio librum.

\+Agnosce coeli munus, amplexu fove;
Venerare, stringe; quisquis hanc normam tenet
Dignus fovetur gremio Jesu comes.

100. SS. Cosmas et Damianus a-perta scenâ ducunt Igna. ad Pontificem a quo Societas confirmatur.

Vade, age, supremus Urbis antistes vocat.
En Damianus[100] ducet ostro fulgidus
Cosmasque frater Martyrum geminum decus
Ubi sol utrique reserit sacrum iubar
Patebit aditus, summus ut Romae Parens
Verae leges annulo firmet tuas.

* Ostenditur Libra cum 7 planetis excep-to Marte, sub qua constel-latione con-firmata est Societas 27. Septemb.

*Excurre sydus, dividens tempora pari
Noctem diemque lance, magnis orbibus
Propitia surge Libra, natalem diem
Novae cohortis dexteris signis nota.
Bene est: minacem condidit Mavors comam.

Alia Carmina

Aliæ benigno lumine affulgent faces.
Vos ominese Cœlites horostrepo
Melos canorum fundite.

Divos agmen amabile
Jesu nomine fulgidum, — Canitur.
Felix nascenis infimo
Stellis propitijs solo,
Ignes syderei micant
Terris omine prospero,
Solus sanguineam tegit
Mavors bellipotens comam.
Hinc, hinc tegmine candido
Labens æthere faustitas,
Bigis hinc niveis volans
Pax ævum feret aureum,
Gangem inter et horbidâ
Ripâ conspicuum Tybrim:
Et qua divos America
Montes incolit aureos,
Quâ Nereus vetat ultima
Terræ littora porrigi.

Cand. / sæclum ferax

Sanctâ propagine Cælitum! quot iam paris
Coelo cerendas lampadas soli pares.
Attolle mentem prolis o magne Sator
Natosque Divis additos lustra tuos.
Supremus ipse stabis aurato throno,
Altumque tolles verticem, parvos velut
Præcedit ignes ductor astrorum Hesperus.
Xaverius ingens Orbis Eoi iubar

Ostenduntur in Coelo Beati, primæque sanctitatis lumina nostræ societatis.

Æquâ coruscus

Æquâ corruscus luce feriabit latus;
Eous ille Cynthius reddet suos
Vltro iugales, lucidam reddet rotam,
Vt pulchriorem spargat Orienti diem.
Si tot paterent ora quot clari micant
Ignes Olympo, maria quot guttas agunt,
Referre cunctos ordine haud longo queam.
Tu mente lustra singulos; seros vide
Jam nunc Nepotes. Saeculi hic primi vigor
Primumque germen: posteri quales erunt?

Canunt Angeli carmen Saeculare.

O potens regni Domitor profundi,
Christe captivi reparator Orbis
Saecla qui condis nova quique certo
limite claudis;
Mater o Divûm genetrixque lucis,
Gentis humanae columen secundum
Virgo, cui tempus famulatur omne
Omnis et aetas:
Nominis magni titulo decora
Haec Phalanx longos vigeat per annos,
Floreat semper, vitiata nullo
Langueat aevo.
Quicquid Eous Phaëthon perurit,
Cynthio quicquid calet Occidenti
Sub brevis rogat iuga blanda, Jesu
Turma novella.

Scena conversa nigra exhibet peristromata pulchra. Exit Anglia moesta laceris vestibus induta: manu calicem tenens, guttas sanguinis a S.to Syn. petit.

Scand. Viden' vt amictu squallet atrato solum
Dum laeta per se sydera triumphos ferunt!
Vel vna quantos Anglia labores feret!
En rore moesta plurimo tingit genas;

Et te cruoris

Et te cruoris guttulas paucas rogat.
Sanxere nempe fata tum primum calix
Rubente plenus sanguine Heroum natat,
Iram Britannis vindicem avertet Deus.
Afflicta gaude Nympha, solamen tibi
Novella Iesu turma propediem dabit.
En ipse Ductor agminis, quondam tuus
Britanniā hospes, hospiti grates refert,
Totumque pro te spargere cruorem sitit.
Quod ardet ille, posteri quondam, sui
Fundent Parentis æmuli: quanto flagrent
Ardore pulchræ mortis! ut anhelāt pati.
Hinc, hinc cruentum Nympha craterem reple.
Sat iam quietis Enthous carpsit sopor,
Nunc ad labores fortior cœptos redi. Exeunt Can=didus et An=glia, et evi=gilat Ignatius.
Ign. Quo Dive tenues Aliger pennas agis?
Tu faustus ille nuncius quondam mihi
Certæ dedisti tesseras victoriæ,
Agnosco vultus lumen, agnosco comam.
Felix minister ætheris, supplex tuam
Adhuc reposco dexteram: voto annue.
Hic fuscus omen triste portendit color,
Adhuc procellæ turbidæ insontes petent
Iesu sodales: carpere hic nunquam licet 35
Mollem quietem: ludit in coelo quies:
Perpetua terris pugna bellantes manet.